

ANYKŠČIŲ RAJONO GARBĖS PILIEČIAI

Pagal tradiciją, nusistovėjusią nuo 2009 m., kai pradėtas teikti Anykščių rajono garbės piliečio vardas, šis apdovanojimas įteikiamas didžiausios miesto šventės atidarymo proga per Šv. Oną.

2009 m. Antanas Tyla (1929–2018)

Milda Telksnytė (g. 1938) ir Vygandas Račkaitis (g. 1939)

2010 m. Prima Petrylienė (g. 1929)

2011 m. Evgenija Baltronienė (1941–2024)

2012 m. Algirdas Antanas Avižienis (g. 1932)

2013 m. Stanislovas Krumpļauskas (g. 1945)

2014 m. Alvydas Bitinas (1944–2020)

2015 m. Antanas Drilinga (g. 1935)

2016 m. Vacius Bražėnas (1937–2018)

2017 m. Rimantas Povilas Vanagas (g. 1948)

2018 m. Ferdinandas Pranas Jakšys (1937–2022)

2019 m. Osvaldas Janonis (1948–2020)

Bronė Lukaitienė (1937–2021)

2020 m. Sergejus Jovaiša (g. 1954)

2021 m. Antanas Verbickas (g. 1959)

2022 m. Virginija Pažėrienė (g. 1952)

2023 m. Algimantas Dačiulis (g. 1936)

2024 m. Sigutis Obelevičius (1959–2024)

Tautvydo Kontrimavičiaus nuotr.

2009 m. istorikui, profesoriui, habil. dr. Antanui Tylai buvo suteiktas Anykščių rajono garbės piliečio vardas už reikšmingą indėlį į Lietuvos mokslą, ilgametį vadovavimą Pasaulio anykštėnų bendrijai, dorovinių ir dvasinių vertybių, Anykštijos krašto propagavimą Lietuvoje ir už jos ribų.

Mokslininkas istorikas, publicistas, visuomenininkas **ANTANAS TYLA** gimė 1929 m. spalio 28 d. Bičionių k. Anykščių r.

Mokėsi Burbiškio (Anykščių r.) pradžios mokykloje. 1943–1951 m. baigė Anykščių vidurinę mokyklą. 1951–1956 m. studijavo Vilniaus universiteto Istorijos-filologijos fakultete, įgijo istoriko išsilavinimą.

1956–1958 m. A. Tyla dirbo Veiviržėnų (Klaipėdos r.) vidurinės mokyklos mokytoju.

Nuo 1958 m. jis dirba Lietuvos istorijos institute. 1958–1989 m. A. Tyla buvo šio instituto jaunesnysis, vyresnysis, vyriausiasis mokslinis bendradarbis.

1964 m. Lietuvos Mokslų akademijos Istorijos institute A. Tyla apsigynė istorijos mokslų kandidato disertaciją tema „1905 metų revoliucija Lietuvos kaime“. 1988 m. Vilniaus universitete jis apsigynė istorijos mokslų daktaro disertaciją tema „Lietuvos ir Švedijos feodalų kova dėl Livonijos XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje. Politinės ir ekonominės pasekmės Lietuvai“, 1993 m. nostrifikuotas mokslinis laipsnis – habilituotas humanitarinių mokslų, istorijos daktaras.

1989–1992 m. A. Tyla dirbo Archeografijos skyriaus vedėju. 1992–1999 m. jis buvo Lietuvos istorijos instituto direktorius, vyriausiasis mokslo darbuotojas. 1991–2000 m. jis buvo Lietuvos mokslo tarybos narys.

1991–1997 m. jis taip pat buvo Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Istorijos katedros vedėjas, vėliau katedros dėstytojas. Nuo 1997 m. A. Tyla buvo šios katedros dėstytojas, profesorius. Jis taip pat buvo šio universiteto Senato narys, Jungtinės Vytauto Didžiojo universiteto ir Lietuvos istorijos instituto istorijos doktorantūros komisijos pirmininkas, Lietuvos istorijos instituto habilitacijos komisijos pirmininkas.

1991–2011 m. jis keturias kadencijas buvo Lietuvos Mokslų akademijos narys ekspertas, nuo 2011 m. yra Mokslų akademijos Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narys emeritas.

A. Tyla buvo Lietuvių katalikų mokslo akademijos akademikas (nuo 1991 m.) ir Centro valdybos narys, Lietuvos Mokslų akademijos leidinio „Lituanistica“ redakcinės komisijos pirmininkas, leidinių „Lithuanian Historical Studies“, „Genocidas ir rezistencij“, „Lietuvos aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Istorija“, „LKMA metraštis“, „Visuotinė lietuvių enciklopedija“ redakcinių kolegijų narys.

Jis buvo Vilniaus miesto savivaldybės pavadinimų teikimo komisijos, Valdovų rūmų atkūrimo ir jų paskirties nustatymo ekspertų komisijos, Lituanistikos tradicijos ir paveldo įprasminimo komisijos narys, Labdaros ir paramos fondo Vinco Kudirkos vardui įamžinti tarybos narys.

1992 m. Pasaulio anykštėnų bendrijos steigiamajame suvažiavime A. Tyla buvo išrinktas šios bendrijos prezidentu. Šias pareigas (nuo 1996 m. – pirmininko ir valdybos nario) jis ėjo be pertraukos 1992–2016 m. septynias kadencijas, Bendrijos Garbės narys (nuo 2010 m.). Jis apdovanotas Pasaulio anykštėnų bendrijos medaliu (2007 m.). Nuo 2016 m. jis buvo Pasaulio anykštėnų bendrijos valdybos narys ir Vilniaus anykštėnų sambūrio tarybos narys.

Pagrindinės A. Tylos mokslinių interesų kryptys: Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės politinės kultūros, izdo ir valstybės apsaugos XVI a. pabaigoje – XVII a. viduryje problemos, lietuvių tautos kultūrinio ir politinio išsivadavimo XIX a. – XX a. pradžioje ir Lietuvos magdeburginių miestų istorijos šaltinių tyrinėjimas ir rengimas spaudai.

Svarbiausi A. Tylos autoriai leidiniai:

1963 m. – „Revoliucinės valdžios kūrimasis Lietuvos valsčiuose 1905–1907 m. revoliucijoje“ (istorijos studija).

1964 m. – „Lietuvos valstiečių kova dėl ginčytinų žemių ir miško 1905–1907 m.“ (istorijos studija), „1905 m. revoliucija Lietuvos kaime“ (rusų kalba, istorijos studija).

1968 m. – „1905 metų revoliucija Lietuvos kaime“ (monografija), „Pastabos dėl lietuviškos knygos istorijos“, „Metodiniai nurodymai įmonių istorijų rašymo klausimu“ (su V. Merkiu).

1973 m. – „Lietuvos jaunimas Tartu universitete 1802–1918 m.“ (istorijos studija).

1975 m. – „Lietuvos valstiečių judėjimas 1861–1914 metais“ (su kitais autoriais, monografija).

1979 m. – „Kėdainių unijos opozicija (1655–1656 m.)“ (istorijos studija).

1980 m. – „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pašauktinės kariuomenės organizavimas XVI a. pabaigoje – XVII a.“ (istorijos studija).

1981 m. – „Iš Lietuvos kilę Tartu universiteto studentai 1802–1918 metais“ (istorijos studija).

1986 m. – „Lietuva ir Livonija XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje“ (monografija), „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės izdas 1600–1632 m.“ (istorijos studija).

1991 m. – „Garšvių knygnešių draugija“ (monografija).
2004 m. – „Lietuva prie Vasario 16-osios slenksčio“ (istorijos studija).
2010 m. – „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės išdas per dvidešimtmetį karą (1648–1667)“ (monografija).
2012 m. – „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės išdas XVI amžiaus antroji pusė – XVII amžiaus vidurys“ (monografija).
2013 m. – „Lietuviai ir Lietuvos jaunimas Tartu universitete 1802–1918 metais“ (istorijos studija).
2016 m. – „Apie Anykščius ir anykštėnus“ (straipsnių rinkinys).

Kartu su kitais mokslininkais jis sudarė ir redagavo monografijas: „Ignalinos kraštas“ (1966 m.), „Rimšės ir Gaidės apylinkės“ (1969 m.), „Dieveniškės“ (1968, 1995 m.), „Merkinė“ (1970 m.), „Dubingiai“ (1971 m.), „Kernavė“ (1972 m.), „Dubičiai“ (1989 m.), „Kražiai“ (1993 m.).

Jis taip pat sudarė, parengė ir išleido istorijos šaltinių leidinius: „Lietuvos TSR istorijos šaltinių“ antrasis tomas (su kitais, 1965 m.), „Lietuvių spaudos draudimo panaikinimo byla“ (1972 m., antras išplėstas ir pataisytas leidimas 2004 m.), „1905–1907 metų revoliucija Pabaltijyje“ (rusų kalba, su kitais, 1981 m.), „Lietuvos magdeburginių miestų privilegijos ir aktai“ pirmasis tomas – Joniškis ir Jurbarkas (1991 m.), antrasis tomas – Kretinga, Skuodas, Šiauliai, Šventoji, Varniai, Veliuona, Vieکشniai, Virbalis, Vladislovovas (su kitais, 1997 m.), trečiasis tomas – Kėdainiai (2002 m.), ketvirtasis tomas – Alytus (2006 m.).

A. Tyla yra paskelbęs daugiau kaip 100 mokslinių straipsnių ir studijų apie politinę kultūrą XVI–XVII amžiuje, apie lietuvių inteligentiją ir jos mentalitetą, knygnešius ir daraktorius.

R. Strazdūnaitė sudarė 1955–1989 m. A. Tylos publikacijų bibliografinę rodyklę. Lietuvos istorijos institutas išleido bibliografinį leidinį „Antanas Tyla. Bibliografinė rodyklė. 1955–1999“ (sudarytoja Lina Anužytė, 1999 m.).

A. Tyla buvo apdovanotas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžiumi (1999 m.) ir Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžiumi (2009 m.). Jam buvo suteiktas Vytauto Didžiojo universiteto Garbės profesoriaus vardas (2009 m.).

Jis buvo valstybinės Jono Basanavičiaus premijos, skiriamos už etninių kultūrinių tradicijų plėtotę, laureatas (1994 m.). Už knygą „Lietuvos magdeburginių miestų privilegijos ir aktai. Kėdainiai“ A. Tyla gavo Lietuvos Mokslų akademijos Simono Daukanto premiją (2004 m.), už monografiją „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės išdas per dvidešimtmetį karą (1648–1667)“ – Lietuvos Mokslų akademijos ir Lietuvos banko Vlado Jurgučio premiją (2010 m.).

Jis buvo apdovanotas Teresės Mikeliūnaitės Anykščių kultūros premija (2005 m.), buvo pirmasis Anykščių rajono Garbės pilietis (nuo 2009 m.). Minint Europos vyresnių žmonių aktyvumo ir kartų solidarumo metus, jam buvo suteiktas „Lietuvos šviesuolio“ titulas (2012 m.). Jis buvo apdovanotas Lietuvos Respublikos Seimo įsteigtu Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medaliu „Tarnaukite Lietuvai“ (2014 m.) už pilietinę iniciatyvą valstybės stiprinimo labui.

Mirė 2018 m. lapkričio 23 d. Vilniuje. Palaidotas Vilniaus Karveliškių kapinėse šeimos kape.

Iš kairės: Antanas Tyla, Milda Telksnytė ir Vygandas Račkaitis. Vytauto Bagdono nuotr.

2009 m. rašytojai, publicistei Mildai Telksnytei suteiktas Anykščių rajono garbės pilietės vardas už ilgametį darbą Lietuvos kultūrai, atskleidžiant Anykščių krašto kultūros klodus, mūsų krašto tradicijų propagavimą.

Žurnalistė, rašytoja prozininkė, publicistė **MILDA ELENA TELKSNYTĖ** gimė 1938 m. gegužės 12 d., Rokavalkių k. Utenos r.

1946–1947 m. privačiai mokė senelis Jonas Telksnys, 1947–1949 m. tęsė mokslą Kvyklių (Utenos r.) pradinėje mokykloje, 1949–1956 m. – Utenos 2-ojoje vidurinėje mokykloje (dabar – Utenos Rapolo Šaltenio pagrindinė mokykla). 1956–1961 m. studijavo Vilniaus universiteto Istorijos ir filologijos fakultete lietuvių kalbą ir literatūrą, įgijo filologinį išsilavinimą.

1961–1962 m. M. Telksnytė dirbo Žilinių (Varėnos r.) aštuonmetės mokyklos, 1962–1963 m. – Perlojos (Varėnos r.) aštuonmetės mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja.

Nuo 1963 m. iki šiol ji gyvena ir kuria Anykščiuose. 1963–1991 m. ji dirbo Anykščių rajono laikraščio „Kolektyvinis darbas“ (nuo 1990 m. – „Anykšta“) redakcijoje: 1963–1965 m. – literatūrine darbuotoja, 1965–1987 m. – laiškų skyriaus vedėja, 1990–1991 m. – atsakingąja sekretore. M. Telksnytė paskelbė straipsnių kultūros paveldo populiarinimo klausimais.

1991–2009 m. M. Telksnytė buvo Kauno įmonės „Naujasis amžius“ savaitraščio vaikams „Kregždutė“ redaktorė, kol šis leidinys nustojo ejęs. 1991–2003 m. ji buvo A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus kultūros istorijos leidinio „Anykščiai“ redaktoriaus pavaduotoja, kol leidinys buvo leidžiamas.

M. Telksnytė parengė ir išleido knygas:

- 1974 m. – „Keturiasdešimtuju meridianu“ (su Vygandu Račkaičiu, kelionių reportažų rinkinys).
- 1978 m. – „Šventaja“ (su V. Račkaičiu, kraštotybinė kelionių apybraiža).
- 1979 m. – „Kuršių nerija“ (kraštotybinė kelionių apybraiža).
- 1983 m. – „Senelio duona“ (novelių apysaka), „Dubysa“ (su V. Račkaičiu, kraštotybinė kelionių apybraiža).
- 1986 m. – „Į aukštą kalną“ (su V. Račkaičiu, biografinė knyga apie Joną Biliūną, pataisytas ir papildytas leidimas – 2008 m.).
- 1991 m. – „Atminties medis“ (su V. Račkaičiu, miniatiūros ir meditacijos).
- 1995 m. – „Nevėžiu ir jo pakrantėmis“ (su V. Račkaičiu, kraštotybinė kelionių apybraiža).
- 1996 m. – „Mūsų Anykščiai“ (su V. Račkaičiu, kraštotybinė literatūrinė apybraiža).
- 2004 m. – „Kaip lašas mariose...“ (su V. Račkaičiu, biografinė knyga apie Liudviką Didžiulienę-Žmoną).
- 2005 m. – „Kunigas Bronius Strazdas“ (sudarė kartu su V. Račkaičiu, biografinis straipsnių rinkinys), „Čia liko mano širdis... : anykštėnai apie Anykščius“ (atsiminimų rinkinys, parengė kartu su Rasa Bražėnaite ir V. Račkaičiu).
- 2007 m. – „Kai laukdavo balti langai“ (novelių apysaka).
- 2009 m. – „Daumanto kalavijas“ (su V. Račkaičiu, istorinis romanas), „Kamanė Dūzgalė“ (su V. Račkaičiu, animalistinė apysaka vaikams).
- 2011 m. – „Atminties gėlės“ (apsakymai).
- 2012 m. – „Ir mes čia buvom...“ (su V. Račkaičiu, dokumentinė proza).
- 2013 m. – „Kai žydi alyvos...“ (romanas).
- 2014 m. – „...ir neramu tapo“ (su V. Račkaičiu, biografinė apysaka apie Antano Baranausko vaikystę ir jaunystę).
- 2016 m. – „Saulėlydžių žaroj“ (eilėraščiai).
- 2017 m. – „Tu ir aš“ (su V. Račkaičiu, romanas-diptichas).
- 2018 m. – „Mano tėviškėlė“ (eilėraščiai vaikams).
- 2020 m. – „Pro laiko rūką“ (su V. Račkaičiu, dokumentinė proza).
- 2023 m. – „Mane mylėjo ežerai : eilėraščiai“.

M. Telksnytė kartu su V. Račkaičiu parengė ir išleido L. Didžiulienės-Žmonos „Raštų“ dvitomį (1996, 1998 m.). Ji paskelbė prisiminimus apie Vilnijos krašto menininkę Aną Krepštul biografiniame meno albume „Anos Krepštul gyvenimas ir kūryba“ (2017 m.).

Anykščių L. ir S. Didžiulių viešoji biblioteka išleido biografinės publicistikos rinkinį „Anykščių dvasios saugotojai“ apie M. Telksnytę ir V. Račkaitį (sudarė Audronė Berezauskienė, 2010 m.).

M. Telksnytei suteiktas Lietuvos nusipelnusios žurnalistės garbės vardas (1980 m.), ji apdovanota Teresės Mikeliūnaitės Anykščių kultūros premija (2001 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga ji apdovanota Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklų (2018 m.).

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=382>

Indrės Rukšaitės nuotr.

2009 m. rašytojui ir publicistui Vygandui Račkaičiui suteiktas Anykščių rajono garbės piliečio vardas už ilgametę kūrybinę veiklą, Anykščių krašto gamtos ir žymių anykštėnų pristatymą Lietuvai knygose bei publicistikoje.

Rašytojas prozininkas, poetas, publicistas, žurnalistas, vertėjas **VYGANDAS JUOZAPAS RAČKAITIS** gimė 1939 m. sausio 1 d., Kaune.

1946–1950 m. mokėsi Raudondvario (Kauno r.) pradinėje mokykloje. Nuo 1950 m. augo pas močiutę Gulbiniškių kaime (Vilkaviškio r.) ir 1950–1957 m. baigė Pilviškių (Vilkaviškio r.) vidurinę mokyklą. 1957–1962 m. studijavo Vilniaus universiteto Istorijos ir filologijos fakultete lietuvių kalbą ir literatūrą. Mokykliniais ir studijų metais bendradarbiavo spaudoje – laikraščiuose ir žurnale vaikams „Genys“, rašė pasakėčias.

1962–1963 m. V. Račkaitis dirbo Merkinės (Varėnos r.) vidurinėje mokykloje lietuvių kalbos ir literatūros mokytoju.

Nuo 1963 m. iki šiol jis gyvena ir kuria Anykščiuose.

1963–1987 m. V. Račkaitis dirbo Anykščių rajono laikraščio „Kolektyvinis darbas“ redakcijoje: 1963–1965 m. – skyriaus vedėju, 1965–1987 m. – atsakinguoju sekretoriumi. Jis domėjosi kultūros paveldu, gamtos įvairove ir paminklais, rengė publikacijų ciklus šiomis temomis. 1987–1989 m. jis buvo laisvas kūrybinis darbuotojas, rinko medžiagą apie rašytoją L. Didžiulienę-Žmoną ir jos kūrybinį palikimą.

1991–2009 m. jis buvo Kauno įmonės „Naujasis amžius“ savaitraščio vaikams „Kregždutė“ redaktorius, 1991–2003 m. – A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus kultūros istorijos leidinio „Anykščiai“ redaktorius, kol šie leidiniai nustojo eję.

V. Račkaitis rašo lyrines miniatiūras proza, kuria eilėraščius. Jo verlibru sukurtos meditatyvinės lyrikos subjektas sudvasintoje gamtos aplinkoje gilinasi į save, santykius su Dievu ir brangių žmonių sielų artumą, eilėraščiai artimi miniatiūroms, dažnai keliantys dramatiškų asociacijų.

V. Račkaitis parašė ir išleido knygas:

- 1974 m. – „Keturiasdešimtuojų meridianu“ (su Milda Telksnyte, kelionių reportažų rinkinys).
1978 m. – „Šventaja“ (su M. Telksnyte, kraštotyrinė kelionių apybraiža).
1980 m. – „Ten, kur Merkys“ (kraštotyrinė kelionių apybraiža).
1982 m. – „Kas čia žydi“ (vaizdeliai vaikams).
1983 m. – „Dubysa“ (su M. Telksnyte, kraštotyrinė kelionių apybraiža).
1984 m. – „Pavasario žvanguliai“ (vaizdeliai vaikams).
1985 m. – „Miško etiudai“ (gamtos miniatiūros).
1986 m. – „Į aukštą kalną“ (su M. Telksnyte, biografinė apybraiža apie Joną Biliūną, pataisytas ir papildytas leidimas – 2008 m.).
1991 m. – „Atminties medis“ (su M. Telksnyte, miniatiūros ir meditacijos).
1992 m. – „Skėtis drugeliui“ (apsakymėliai vaikams), „Pokario istorijos“ (beletrizuoti atsiminimai).
1995 m. – „Nevėžiu ir jo pakrantėmis“ (su M. Telksnyte, kraštotyrinė kelionių apybraiža).
1996 m. – „Mūsų Anykščiai“ (su M. Telksnyte, kraštotyrinė literatūrinė apybraiža).
2001 m. – „Latavos etiudai“ (gamtos miniatiūros).
2002 m. – „Atodangos“ (eilėraščiai).
2004 m. – „Kaip lašas mariose...“ (su M. Telksnyte, biografinė knyga apie Liudviką Didžiulienę-Žmoną).
2005 m. – „Kunigas Bronius Strazdas“ (sudarė kartu su M. Telksnyte, biografinis straipsnių rinkinys), „Čia liko mano širdis... : anykštėnai apie Anykščius“ (atsiminimų rinkinys, parengė kartu su Rasa Bražėnaite ir M. Telksnyte).
2006 m. – „Bėga vėjas miškais“ (eilėraščiai ir miniatiūros).
2007 m. – „Devynžiedė“ (etiudų romanas).
2009 m. – „O saule žeme...“ (impresijos), „Daumanto kalavijas“ (su M. Telksnyte, istorinis romanas), „Kamanė Dūzgalė“ (su M. Telksnyte, animalistinė apysaka vaikams).
2011 m. – „Nuo rudens lig rudens“ (eilėraščiai).
2012 m. – „Ir mes čia buvom...“ (su M. Telksnyte, dokumentinė proza).
2013 m. – „Mano Gulbiniškiai : iš vaikystės atsiminimų“.
2014 m. – „...ir neramu tapo“ (su M. Telksnyte, biografinė apysaka apie Antano Baranausko vaikystę ir jaunystę).
2016 m. – „Užuoganos“ (trumpoji proza ir eilėraščiai).
V. Račkaitis kartu su M. Telksnyte parengė ir išleido L. Didžiulienės-Žmonos „Raštų“ dvitomį (1996, 1998 m.).
2017 m. – „Tu ir aš“ (su M. Telksnyte, romanas-diptichas), „Žemė kelia žiedą“ (gamtos albumas su Jono Junevičiaus nuotraukomis).
2018 m. – „Palauk, žeme“ (miniatiūros ir dienoraščio fragmentai).
2020 m. – „Prošvaistės : penkianyčiai“ (penkių eilučių eilėraščių rinkinys), „Pro laiko rūką“ (su M. Telksnyte, dokumentinė proza).
2022 m. – „Balti vilties šešėliai“ (poezija ir proza).
2023 m. – „Ein saulelė aplink dangų“ (miniatiūrų ir impresijų rinktinė, elektroninė knyga).

Iš bulgarų ir rusų kalbų V. Račkaitis išvertė ir išleido:

- 1964 m. – V. Nestoika „Saulės zuikučių šalyje“ (apysaka-pasaka vaikams).

1971 m. – J. Jovkov „Balkanų legendos“.
1973 m. – B. Rainov „Geriausias oras – dargana“ (nuotykių romanas).
1976 m. – V. Goliavkin „Arfa ir boksas“ (romanas).
1977 m. – E. Stanev „Persikų vagis. Tirpstant šerkšnui“ (apysakos).
1979 m. – E. Manov „Galaktikos baladė“ (fantastinis romanas).
1981 m. – L. Michailova „Atidėtas startas“ (apysaka), Nikolai Chaitov „Laukiniai apsakymai“.
1983 m. – P. Vežinov „Naktį baltais žirgais“ (romanas).
1984 m. – L. Stojanov „Sidabrinės pulkininko vestuvės. Cholera“ (romanas ir apysaka).
1987 m. – N. Chaitov „Baimė. Medis be šaknų“ (apsakymai), „Bulgarų novelės“ (su kitais vertėjais),
D. Fučedžijev „Žalioji dykumos žolė“ (romanas).
1991 m. – P. Vežinov „Svarstyklės“ (romanas).
1995 m. – F. Weiser „Kalnų šviesa“ (apysaka).

Lietuvos Atgimimo laikotarpiu V. Račkaitis dalyvavo Lietuvos Sąjūdžio veikloje, 1988–1989 m. ir 1991–1993 m. buvo Sąjūdžio Anykščių rajono tarybos narys, 1991–1992 m. – Sąjūdžio Anykščių rajono tarybos pirmininkas.

Apie dešimtmetį, iki 2001 m., jis buvo Lietuvos krikščionių demokratų partijos narys, iki 2007 m. buvo Anykščių rajono visuomeninės kultūros tarybos narys. Jis yra Pasaulio anykštėnų bendrijos Anykščių kolegijos narys (nuo 2005 m.).

Anykščių L. ir S. Didžiulių viešoji biblioteka išleido biografinės publicistikos rinkinį „Anykščių dvasios saugotojai“ apie V. Račkaitį ir M. Telksnytę (sudarė Audronė Berezauskienė, 2010 m.).

V. Račkaitis buvo apdovanotas Teresės Mikeliūnaitės Anykščių kultūros premija (2001 m.). Jis apdovanotas Pasaulio anykštėnų bendrijos medaliu (2016 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga jis apdovanotas Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu (2018 m.).

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=301>

Dalinos Rupinskienės nuotr.

2010 m. laisvės gynėjai, visuomenininkei Primai Petrylienei suteiktas Anykščių rajono garbės pilietės vardas už nesavanaudišką patriotinę veiklą, mūsų krašto istorijos puoselėjimą.

Laisvės gynėja, politinė kalinė, visuomenininkė **PRIMA PETRYLIENĖ** gimė 1929 m. rugpjūčio 17 d. Sungailos k. Anykščių r.

1937–1946 m. baigė Skiemonių (Anykščių r.) pradžios mokyklą ir progimnaziją. Mokydamasi buvo laisvės gynėjų rėmėja ir talkininkė: mezgė kojines, pirštines, siuvinėjo emblemas.

1946–1950 m. mokėsi Anykščių gimnazijoje. 1948–1950 m. P. Bučytė priklausė Lietuvos Laisvės kovų sąjūdžio organizacijos slaptam gimnazistų „Vienybės“ būreliui, buvo viena iš jo kūrėjų, vieno penketuko vadovė, turėjo Panteros slapyvardį. Šio būrelio nariai per Antaną Bagočiūną-Dūmą užmezgė ir palaikė ryšius su Vytauto apygardos partizanais. Kartu su kitais bendraminčiais P. Bučytė rinko medžiagą atsišaukimams, ją perduodavo A. Bagočiūnui, iš kurio gaudavo paruoštus atsišaukimus ir juos platino, taip skleidė Anykščiuose patriotines mintis, palaikė

ryšius su laisvės gynėjų pogrindžiu. Mokykliniais metais ji palaikydavo ryšį ir su tėviškėje likusiais partizanais per Henriką Ruškulį-Liūtą.

Nuo 1994 m. ji gyvena Anykščiuose ir aktyviai dalyvauja visuomeninėje bei politinėje veikloje.

Ji yra Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos narė ir šios sąjungos Tarybos narė, nuo 1997 m. iki šiol – šios sąjungos Anykščių filialo pirmininkė. Už tai, kad jos vadovaujamas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Anykščių filialas 2013 m. buvo viena aktyviausiai veikusių Anykščių visuomeninių organizacijų, ji apdovanota Anykščių rajono savivaldybės garbės raštu.

Ji taip pat yra Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio ryšininkė-rėmėja, aktyviai dalyvauja Anykščių tremtinių veikloje, jai suteiktas laisvės kovų dalyvės statusas (2002 m.). Kartu su Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Anykščių skyriaus nariais ji stengiasi įamžinti visas Lietuvos partizanų kovų vietas Anykščių rajone – stato paminklinius kryžius laisvės kovotojų žuvimo ir išniekinimo vietose, taip pat renka atsiminimus apie tremties vietas, rezistentų veiklą Lietuvoje.

Ji apdovanota Vyčio Kryžiaus ordino Riterio kryžiumi (2010 m.), Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos II laipsnio žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ ir I laipsnio žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ (2008 m.), Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio organizacijos Pasipriešinimo dalyvio kryžiumi (1999 m.) ir šios organizacijos padėka (2006 m.), Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Sąjūdžio, Lietuvos Šaulių sąjungos Utenos apskrities 9-osios rinktinės, Utenos apskrities viršininko ir Anykščių rajono mero padėkomis. Už tiesos liudijimą Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai apdovanojo ją „Lietuvos ažuolų“ auksiniu ženklu (2017 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga ji apdovanota Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu (2018 m.). Už ilgametę organizacinę veiklą ji apdovanota Tėvynės Sąjungos – Lietuvos krikštonių demokratų pirmininko Gabrieliaus Landsbergio padėka (2024 m.).

Anykščių tremtinių ir politinių kalinių organizacijai vadovaujanti anykštėnė pasižymi subtilumu ir tolerancija, gebėjimu sutelkti Anykščių krašto bendruomenę, pagerbti ir įamžinti Lietuvos laisvės kelyje pasižymėjusių anykštėnų atminimą.

P. Petrylienės gyvenimas ir veikla pristatyti Edvardo Buroko žinyno „Pūtėme prieš vėją“ 5-ojoje dalyje „Laisvės kovotojai“ (2011 m.). Sukurtas dokumentinis filmas „Anykščių kraštas. Prima Bučytė-Petrylienė“ (režisierius Justinas Lingys, 2020 m.).

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=1073>

Vytauto Bagdono nuotr.

2011 m. socialinei darbuotojai, visuomenininkei Evgenija Baltronienei buvo suteiktas Anykščių rajono garbės pilietės vardas.

Teisininkė, socialinė darbuotoja, visuomenininkė **EVGENIJA BALTRONIENĖ** gimė 1941 m. spalio 17 d. Krasnodaro krašte (Rusija).

Nuo 1963 m. iki šiol E. Baltroniene gyvena ir iki senatvės dirbo Anykščiuose.

1973 m. ji neakivaizdžiai baigė studijas Leningrado (dabar – Sankt Peterburgas, Rusija) universiteto Teisės fakultete, įgijo teisininkės išsilavinimą.

1971–1990 m. ji buvo Anykščių rajono Vykdomojo komiteto Žemės ūkio valdybos vyriausioji juristė-konsultantė.

1990–1991 m. E. Baltroniene dirbo Anykščių rajono valdybos Žemės ūkio skyriuje vyriausiąja juriste, 1991–1995 m. buvo Anykščių rajono valdybos Socialinės apsaugos skyriaus vedėjo pavaduotoja, 1995–1996 m. – Anykščių rajono valdybos Socialinės paramos tarnybos vedėjo pavaduotoja. 1996–2005 m. ji dirbo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Anykščių skyriaus vyriausiąja juriste-konsultante, kol išėjo į pensiją.

Nuo 1992 m. E. Baltroniene savanoriškai dirbo socialinį darbą – ugdė įvairių socialinių grupių vaikus, organizuodama jų lavinimo, socialinės ir kultūrinės raiškos priemones. 1992 m. gegužės 1 d. Anykščiuose įsikūrus labdaros ir paramos fondo „ViSOS Lietuvos vaikai“ skyriui, ji 1992–2004 m. dalyvavo šio skyriaus veikloje ir ją organizavo, teikdama paramą našlaičiams, vaikams iš rizikos grupių, daugiavaikių, socialiai remtinų šeimų, taip pat seneliams ir fizinei negaliai turintiems žmonėms.

E. Baltroniene prie šios organizacijos atidarė pirmąją Anykščiuose labdarinę valgyklą, įkurtą Anykščių stačiatikių bendruomenei priklausančiose patalpose.

2004 m. fondo „ViSOS Lietuvos vaikai“ Anykščių skyrių pertvarkius į asociaciją Anykščių vaikų paramos ir užimtumo centrą, ji tęsė savanorišką veiklą šioje organizacijoje, 2005–2007 m. buvo jos vadovė. E. Baltroniene iniciatyva 2006–2007 m. Anykščiuose buvo renovuotos

patalpos šio centro veiklai, jose sudarytos sąlygos socialiai apleistų vaikų socialiniams, darbiniais ir kūrybiniais įgūdžiams formuoti.

2007 m. asociacijos pavadinimą pakeitus į Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centrą, 2007–2021 m. E. Baltronienė buvo pirmoji šio centro vadovė, kol senatvėje iš šios veiklos pasitraukė. Nuo 2007 m. ji buvo šio Centro tarybos narė. Ji rengė ir įgyvendino vaikų ir jaunimo dvasinio ugdymo, psichologinės pagalbos ir kultūrinio švietimo projektus, aktyviai dalyvaudavo nusikalstamumo ir žalingų įpročių prevencijos programose.

Jos vadovaujamas Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras teikia paslaugas apie 60 vaikų ir 25 šeimoms, spręsdamas vaikų ir jaunimo socialinius, buitinius, ekonominius, užimtumo, informacinius klausimus. E. Baltronienė 2006 m. įsteigė šio centro merginų grupes ir keliose kitose Anykščių rajono vietovėse, skatina centro ugdytinių bendruomeninį aktyvumą, sudaro sąlygas jiems dalyvauti Anykščių krašto renginiuose ir akcijose.

Ji skatino Anykščiuose savanorystės veiklą, asmeniniu pavyzdžiu skleisdama neatlygintino darbo socialinėje srityje idėjas.

Lietuvos Respublikos 100-mečio proga ji buvo apdovanota Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženkle (2018 m.).

Mirė 2024 m. spalio 11 d. Palaidota Anykščių kapinėse šeimos kape.

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=1651>

Vytauto Bagdono nuotr.

2012 m. informatikos mokslų daktarui, profesoriui Algirdui Antanui Avižieniui suteiktas Anykščių rajono garbės piliečio vardas už saugomą ir puoselėjamą dvasinį ryšį su protėvių augintais Anykščiais, už tarptautinį Lietuvos ir Anykščių garsinimą, visuomeninę ir švietėjišką veiklą Anykščių krašto bendruomenės labui.

Mokslininkas informatikas, inžinierius, išradėjas, politikas, visuomenininkas **ALGIRDAS ANTANAS AVIŽIENIS** gimė 1932 m. liepos 8 d. Kaune.

Iki 1940 m. augo Kaune, 1940 m. – Biržuose, 1940–1941 m. – Anykščiuose, mokėsi Anykščių pradžios mokykloje, 1941–1944 m. – Rokiškyje.

1944 m. rudenį Avižienių šeima pasitraukė į Vakarų ir iki 1950 m. gyveno Vokietijoje perkeltųjų asmenų stovyklose Aikštete (Eichstaett) ir kitur. A. A. Avižienis mokėsi Aikšteto lietuvių mokykloje, 1949 m. baigė Hanau lietuvių gimnaziją.

1950 m. pavasarį Avižienių šeima emigravo į JAV ir įsikūrė Čikagoje.

1992 m. A. A. Avižienis dalyvavo steigiamajame Pasaulio anykštėnų bendrijos suvažiavime ir buvo išrinktas šios bendrijos viceprezidentu, šias pareigas ėjo 1992–1996 m. Jis yra Pasaulio anykštėnų bendrijos Garbės narys (nuo 2010 m.), apdovanotas Pasaulio anykštėnų bendrijos medaliu (2010 m.).

2013 m. A. A. Avižienis kartu su seserimi A. Avižienyte-Venckūniene įkūrė labdaros ir paramos fondą „A. ir A. A. Avižienių fondas“, kuris tapo naujų projektų Anykščiuose mecenatu. Fondas 2013 m. atidarė Pasaulio anykštėnų namus, kuriose įrengė ir Avižienių giminės memorialinę ekspoziciją, fundavo paminklo Anykščių XIX a. kapinėms paženklinti statybą (autorius – skulptorius Antanas Žukauskas, 2013 m.). Jo iniciatyva sudarytas ir išleistas genealoginis žinynas „Avižos-Avižieniai iš Anykščių ir visa giminė“ (sudarė Vijoleta Vanagienė, 2013 m.).

A. A. Avižienis apdovanotas įvairiais JAV mokslo institucijų garbės apdovanojimais, Amerikos aeronautikos ir astronautikos instituto (AIIA) informacinių sistemų apdovanojimu-medaliu

už originalią koncepciją ir gedimams atsparių skaičiavimų principo plėtojimą (1979 m.), Nacionalinės aeronautikos ir kosmoso administracijos (NASA) medaliu „Už ypatingus nuopelnus“ („Exceptional Service Medal“, 1980 m.), aukščiausiu Tarptautinės informatikos federacijos (IFIP) Generalinės asamblėjos garbės ženklu – Sidabro šerdimi („Silver Core“, 1986 m.), JAV Elektros ir elektronikos inžinerijos instituto Kompiuterininkų sąjungos Aukso šerdimi (1996 m.), Nikolos Teslos draugijos Tesla medaliu už pasiekimus Informatikos mokslo ir inžinerijos srityje (2000 m.).

Jis gavo vienu prestižiškiausių apdovanojimų pasaulyje, vadinamą kompiuterių architektūros Nobeliu, – Kompiuterinės įrangos asociacijos (ACM) įsteigtą Eckerto-Mauchly prizą (2012 m.). Už nuopelnus plėtojant tarptautinius mokslo ryšius Prancūzijos Nacionalinis politechnikos institutas Tulūzoje jam suteikė Garbės daktaro vardą (1985 m.).

Už nuopelnus Lietuvai A. A. Avižienis apdovanotas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžiumi (1998 m.). Jis gavo Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos mokslo premiją už mokslo pasiekimų ir patirties sklaidą (2010 m.), Užsienio reikalų ministerijos „Globalios Lietuvos apdovanojimą 2012“ už viso gyvenimo nuopelnus, garsinant Lietuvos vardą pasaulyje.

Jis apdovanotas Vytauto Didžiojo universiteto Aukso ženklu už nuopelnus Universitetui (2004 m.), Kauno miesto savivaldybės I laipsnio Santakos garbės ženklu už nuopelnus Kauno miestui (2012 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga ji apdovanota Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu (2018 m.). Už aktyvų Kauno miesto vardo garsinimą Lietuvoje ir užsienyje savo darbais A. A. Avižieniui suteiktas Kauno miesto Garbės piliečio vardas (2019 m.).

Išsamus A. Avižienio gyvenimo ir veiklos pristatymas pateiktas rašytojo Rimanto Vanago dokumentinės prozos knygoje „Avižienio algoritmas ir kiti nutikimai“ (2012 m.). Vytauto Didžiojo universitetas Kaune paruošė ir išleido biografinį leidinį „Profesorius Algirdas Antanas Avižienis“ (2012 m.). Sukurtas dokumentinis filmas „Algirdas Antanas Avižienis. Gyvenimo odisėja“ (režisierius Arvydas Barysas, 2012 m.).

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=3>

Tautvydo Kontrimavičiaus nuotr.

2013 m. kunigui kanauninkui Stanislovui Krumpliauskui suteiktas Anykščių rajono Garbės piliečio vardas už Anykščių krašto kultūros tradicijų plėtrą.

Kunigas kanauninkas, tikėjimo gynėjas, visuomenininkas **STANISLOVAS KRUMPLIAUSKAS** gimė 1945 m. balandžio 24 d. Ciciliškių k, Smalvų parapijoje, Zarasų r.

1953–1959 m. mokėsi Lupenkos (Zarasų r.) septynmetėje mokykloje, 1959–1965 m. baigė Zarasų M. Melnikaitės vidurinę mokyklą.

1969–1974 m. jis studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje.

1974 m. balandžio 9 d. Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje vyskupas Romualdas Krikščiūnas išventino S. Krumpliauską kunigu. Tai buvo pirmas viešas kunigų išventinimas sovietinės okupacijos metais Panevėžyje. Pirmąsias Šv. Mišias aukojo Daugailių (Utenos r.) Šv. Antano Paduviečio bažnyčioje pas savo dvasios tėvą Petrą Baltušką.

Nuo 1995 m. gegužės 25 d. S. Krumpliauskas gyveno ir tarnavo Anykščiuose, 1995–2012 m. buvo Anykščių Šv. apaštalo evangelisto Mato bažnyčios klebonas ir Dabužių (Anykščių r.) Kristaus Žengimo į dangų parapijos administratorius. 1995–2005 m. jis buvo Anykščių dekanato, jungiančio 14 parapijų, vicedekanas, 2005–2012 m. – Anykščių dekanas. Anykščiuose jis ugdė vikarus: 1995–1996 m. – Raimundą Lašini, 1996–1998 m. – Algirdą Butę, 1998–2005 m. – Simą Maksvytį, 2005–2007 m. – Joną Morkvėną, 2007–2008 m. – Justą Jasėną, 2008–2011 m. – Mangirdą Maasą, 2011–2012 m. – Nerijų Papirtį.

2007 m. S. Krumpliauskas buvo paskirtas Panevėžio vyskupijos katedros kapitulos kanauninku.

Jis nuosekliai tvarkė ir atnaujino Anykščių bažnyčios pastatą ir aplinką: pakeitė presbiterijos grindis (1995 m.), restauravo interjero ornamentiką (1996 m.), restauravo kleboniją (1998 m.), atnaujino dešiniojo bažnyčios bokšto viršūnę (2004 m.), įrengė grįstus šventoriaus takus

ir aikšteles (2006 m.), atnaujino bažnyčios stogų dangą (2008 m.). Jo iniciatyva įrengtas Anykščių bažnyčios pastato išorės apšvietimas, akcentuojantis jos architektūrines formas, jam pritarus sumontuota bažnyčios dešiniojo bokšto laiptinė ir įrengta apžvalgos aikštelė bokšte (2012 m.).

Jis taip pat buvo Anykščių dekanato „Caritas“ pirmininkas, Anykščių rajono savivaldybės visuomeninės kultūros tarybos narys. 1995–1997 m. jis dėstė tikybą Anykščių Antano Baranausko vidurinėje mokykloje, vėliau konsultavo mokytojas katechetes. Jis buvo Dabužių kaimo bendruomenės pirmininkas.

S. Krumpliausko iniciatyva Anykščiuose buvo įkurtos katalikiškos jaunimo organizacijos skautai ir maironiečiai, klebonas buvo jų dvasios tėvas, taip pat Anykščių šeimos centro dvasios tėvas. 2011–2013 m. jis buvo Anykščių rajono Garbės piliečio vardo suteikimo komisijos narys.

S. Krumpliausko iniciatyva iš Didžiosios Britanijos į Anykščių bažnyčią 1998 m. buvo atgabenti ir joje sumontuoti nauji vargonai. Klebonas buvo tarptautinio jaunųjų vargonininkų festivalio, nuo 1999 m. kasmet rugpjūčio pradžioje jo iniciatyva persikeliančio iš Seinų (Lenkija) ir vykstančio Anykščių bažnyčioje, organizatorius, kalėdinių spektaklių ir misterijų bažnyčios erdvėje rengėjas.

Jo rūpesčiu 2005 m. buvo atgaivintas ir kas mėnesį leistas Anykščių parapijos laikraštis „Iš tiesų...“ (redaktoriai Milda Telksnytė ir Vygandas Račkaitis), 2005–2012 m. išleista 70 jo numerių. Jis dalyvavo Pirmajame pasauliniame apaštališkajame Dievo gailestingumo kongrese Vatikane kaip Lietuvos kunigų atstovas (2008 m.).

Nuo 2012 m. iki šiol S. Krumpliauskas yra Dusetų (Zarasų r.) Švč. Trejybės parapijos klebonas ir Antalieptės (Zarasų r.) Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos administratorius. Nuo 2012 m. jis paskirtas Zarasų dekanato vicedekanu. 2014 m. Dusetose jis iškilmingai paminėjo savo kunigystės 40-metį, pristatydamas kaupiamą jam dovanotų meno kūrinių kolekciją.

S. Krumpliausko rūpesčiu buvo baigtas Antalieptės bažnyčios remontas (2017 m.), restauruota Dusetų Švč. Trejybės bažnyčios varpinė (2018 m.). 2020 m. Dusetų Kazimiero Būgos bibliotekai jis padovanojo apie 1 000 knygų, atvirukų ir paveikslų kolekciją.

Jo rūpesčiu išleista knyga „Dusetų Švč. Trejybės parapijos šimtmečiai“, skirta minėtos bažnyčios 500 metų jubiliejui (sudarytoja Giedrė Mičiūnienė, 2021). Jis inicijavo knygos „Žmogaus rankos daro stebuklus“, skirtos vargonų muzikos plėtotei, leidimą, yra jos bendraautoris kartu su G. Mičiūniene. Jis parengė ir išleido autobiografinę-dokumentinę knygą „Kunigas – žmogus“ (su G. Mičiūniene, 2022 m.) ir epistolikos albumą „Laiškai – dvasinis lobynas“ (su G. Mičiūniene, 2024 m.).

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras dėl sovietiniu laikotarpiu jo išgyventų persekiojimų pripažino S. Krumpliauską Laisvės kovų dalyviu (2006). S. Krumpliauskas apdovanotas Lenkijos kultūros ir nacionalinio paveldo ministerijos Garbės ženklu „Už nuopelnus Lenkijos kultūrai“ (2009 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga jis apdovanotas Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu (2018 m.). Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Atminties rūmai jį apdovanojo Šv. Jurgio 1-ojo laipsnio ordinu ir LDK kilmingųjų palikuonio vardine insignija ir dekretu (2019 m.). Zarasų rajono savivaldybė jam skyrė Dominyko Bukonto premiją už švietėjišką ir kultūrinę veiklą, iniciatyvas, skatinant gimtojo krašto bendruomenės pilietiškumą ir kūrybiškumą, jungimą bendrai kraštotyros ir kultūros paveldo tyrinėjimo veiklai (2021 m.). Kunigystės 50-mečio proga S. Krumpliauskui suteiktas popiežiaus Pranciškaus apaštališkasis palaiminimas (2024 m.).

Tautvydo Kontrimavičiaus nuotr.

2014 m. Alvydui Bitinui buvo suteiktas Anykščių rajono Garbės piliečio vardas už indėlį Anykščių krašto ekonomikai ir kultūrai.

Inžinierius mechanikas, statybininkas, verslininkas, vadovas, kultūros mecenatas, kraštotyrininkas **ALVYDAS BITINAS** gimė 1944 m. birželio 10 d. Ukmergėje.

Nuo 1947 m. augo Anykščiuose. 1951–1961 m. mokėsi Anykščių Jono Biliūno vidurinėje mokykloje, 1961–1962 m. baigė Anykščių darbo jaunimo vidurinę mokyklą. 1962–1967 m. studijavo Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo Mechaninės technologijos fakultete, įgijo inžinieriaus mechaniko išsilavinimą. 1969–1973 m. A. Bitinas dirbo Vilniaus gelžbetoninių atramų gamykloje iš pradžių darbininku, paskui inžinieriumi, 1973–1977 m. buvo Energetikos statybos tresto vyresnysis inžinierius.

Nuo 1977 m. iki gyvenimo pabaigos A. Bitinas gyveno ir dirbo Anykščiuose. 1977–1992 m. jis buvo Anykščių mechanizuotos kolonos viršininkas, pertvarkius šią įmonę 1992–1994 m. dirbo Anykščių valstybinės energetikos statybos įmonės direktoriumi. Po šios įmonės privatizavimo 1994–2003 m. jis buvo akcinės bendrovės „Anykščių energetinė statyba“ (energetinių objektų statyba ir rekonstrukcija) generalinis direktorius, po įmonės pertvarkymo 2003–2015 m. buvo uždarnosios akcinės bendrovės „Anykščių energetinė statyba“ generalinis direktorius, kol šias pareigas perdavė sūnui Teodorui Bitinui.

A. Bitinas buvo Nacionalinės elektros energetikos asociacijos valdybos narys ir Energetikos objektų statytojų klubo narys. 1997–1998 m. jis buvo Anykščių krepšinio klubo „Punktukas“ prezidentas. 2001–2006 m. jis buvo Anykščių verslo tarybos narys ir pirmasis šios tarybos pirmininkas, nuo 2006 m. iki gyvenimo pabaigos buvo Anykščių vadovų klubo narys. 2011–2020 m. jis buvo Anykščių rajono Garbės piliečio vardo suteikimo komisijos narys, nuo 2012 m. –

Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugijos narys, 2015–2017 m. buvo Anykščių rajono trišalės tarybos pirmininkas. Jis buvo Anykščių kultūros renginių ir iniciatyvų mecenatas, Pasaulio anykštėnų bendrijos idėjų rėmėjas. Iki gyvenimo pabaigos jis buvo Anykščių Šv. Mato parapijos pastoracinės tarybos narys

Bendrovėje „Anykščių energetinė statyba“ A. Bitinas nuo 1981 m. palaipsniui įrėngė energetikos istorijos muziejų – vieną iš trijų tokių muziejų Lietuvoje. Jame A. Bitino iniciatyva kaupiamos Anykščių krašto elektrifikavimo ir energetinės sistemos formavimo kraštotyros žinios, pagerbtas jo tėvo Teodoro Bitino, 1947–1977 m. vadovavusio šiai įmonei, atminimas.

A. Bitinas buvo Anykščių Jono Biliūno gimnazijos Garbės galerijos narys (nuo 2006 m.). Už nuopelnus Lietuvos energetikai jis apdovanotas Lietuvos energetikų garbės ženklu, jam suteiktas Garbės ženklo kavaliariaus vardas (2006 m.). Jis apdovanotas Lietuvos elektros energetikos asociacijos prezidento padėkos raštu (2009 m.) ir kitais žinybiniais bei valstybės institucijų garbės ir padėkos raštais. Lietuvos Respublikos 100-mečio proga jis apdovanotas Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu (2018 m.).

Mirė 2020 m. gegužės 5 d. Anykščiuose. Palaidotas Anykščių senosios kapinėse.

Prieiga per internetą: <https://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=58>

Violetos Matelienės nuotr.

2015 m. rašytojui, poetui Antanui Drilingai suteiktas Anykščių rajono Garbės piliečio vardas.

Rašytojas poetas, prozininkas, žurnalistas, leidėjas **ANTANAS DRILINGA** gimė 1935 m. gegužės 16 d. Plikiškių k. Anykščių r.

Mokėsi Mikierių (Anykščių r.) pradinėje mokykloje, Šimonių (Kupiškio r.) progimnazijoje, kur jo auklėtojas, pastūmėjęs į literatūrinę kūrybą, buvo Kazimieras Zulonas. 1951–1955 m. mokėsi Ukmergės Vlado Žvirblio pedagoginėje mokykloje, įgijo pradinį klasių mokytojo specialybę. Ukmergėje jo muzikos mokytojas buvo Zigmas Leškevičius. 1955–1959 m. studijavo Vilniaus pedagoginiame institute lietuvių kalbą ir literatūrą, 1973–1976 m. Vilniaus universitete baigė žurnalistikos studijas.

1958–1962 m. A. Drilinga dirbo laikraščio „Komjaunimo tiesa“ redakcijoje skyriaus vedėju, 1962–1963 m. – žurnalo „Moksleivis“ skyriaus vedėju, 1963–1965 m. – Lietuvos komjaunimo centro komitete.

1965–1966 m. jis buvo žurnalo „Moksleivis“ vyriausiasis redaktorius, 1966–1972 m. – žurnalo „Nemunas“ vyriausiasis redaktorius.

1972–1974 m. A. Drilinga dirbo Lietuvos rašytojų sąjungos Kauno skyriaus sekretoriumi.

1975–1985 m. jis buvo Lietuvos rašytojų sąjungos literatūros konsultantas.

1985–1989 m. A. Drilinga dirbo laikraščio „Literatūra ir menas“ vyriausiuoju redaktoriumi, nuo 1989 m. yra rašytojas profesionalas.

1992–1995 m. jis buvo Valstybinio leidybos centro vyriausiasis redaktorius, sudarė ir išleido

daug lietuvių autorių kūrybos rinktinių (Maironio, Pauliaus Širvio ir kt.), reprezentacinį leidinį „Lietuvos Respublikos prezidentai“ (1995 m.). 1995–2005 m. A. Drilinga dirbo leidėju „Margų raštų“ leidykloje, buvo „Džiugo“ leidyklos steigėjas ir vadovas, bendradarbiavo Vilkaviškio vyskupijos leidykloje „Ardor“.

Nuo 1953 m. A. Drilinga rašo ir spausdina eilėraščius, nuo 1962 m. jis yra Lietuvos rašytojų sąjungos narys. 1970–1990 m. jis buvo ir Rašytojų sąjungos valdybos narys.

A. Drilingos kūryba pasižymi žanrų ir stiliaus įvairove: lyrika, mikropoemos, romanai, dokumentinė proza, libretai, eilėraščiai vaikams. Jo poezijoje greta tradicinių meilės ir gamtos motyvų dažna visuomeninė tematika. Prozos kūriniuose A. Drilinga dažniausiai žvalgosi po amžininkų kasdienybę, sudėtingus santykius šeimoje, pastangas įsitvirtinti visuomenėje, įveikti dvasines problemas.

Rašytojas A. Drilinga parašė ir išleido knygas:

1957 m. – „Kur kairėn, kur dešinėn“.

1959 m. – „Atveriu langą“ (eilėraščių rinkinys), „Vilnius nubunda“ (eilėraščiai).

1962 m. – „Rankos ir betonas“ (eilėraščių rinkinys).

1965 m. – „Skambančios naktys“ (eilėraščių rinkinys).

1968 m. – „Šiluma“ (eilėraščių rinkinys).

1971 m. – „Monologų knyga“ (eilėraščių rinkinys).

1974 m. – „Erdvės trauka“ (mikropoemos).

1975 m. – „Žolės spalva“ (eilėraščių rinktinė).

1977 m. – „Rugpjūčio ritmai“ (eilėraščių rinkinys), „Kauno autografi“ (apybraižų rinkinys).

1980 m. – „Jūrų romansai“ (eilėraščių rinkinys), „Laimės kūdikio gyvenimas“ (romanas).

1982 m. – „Jau saulelė“ (romanas). (Romanas apie Kristijono Donelaičio epochą, antrasis atnaujintas leidimas – 2018 m.)

1983 m. – „Slenksčiai“ (eilėraščiai ir poema).

1984 m. – „Akimirkų tėkmė“ (eilėraščiai ir poemos).

1985 m. – „Ant keteros“ (romanas), „Alyvos šakelė balandžio snape“ (su Juozu Baltušiu, poezija ir proza).

1986 m. – „Žmonės prie vieškelio“ (publicistika).

1987 m. – „Improvizacija mušamaisiais“ (romanas).

1988 m. – „Laukimas“ (eilėraščių rinkinys).

1993 m. – „Ateiti ir išeiti“ (romanas).

1994 m. – „Monsinjoras : akimirkos su monsinjoru Kazimieru Vasiliausku“ (beletrizuotas biografinis pasakojimas).

1995 m. – „Pelenai“ (romanas). (antrasis atnaujintas leidimas – 2020 m.)

1996 m. – „Ugnies paukštė : meilės eilėraščiai“.

2001 m. – „Sonetai vakaro rūke“ (eilėraščiai).

2002 m. – „Nuolaužos“ (eilėraščių rinkinys).

2004 m. – „Aš juos mylėjau“ (atsiminimai).

2005 m. – „Moteris, tas amžinas švelnumas...“ (meilės lyrikos rinktinė).

2006 m. – „Nuogas dykumoje“ (romanas), „Mano abėcėlė : eilėraščiai vaikams“.

2008 m. – „Blyksniai : poetinės maksimos“ (eiliuotos miniatiūros ir sentencijos).

2009 m. – „Uogos kraujo spalvos“ (atnaujintas ir pataisytas romano „Laimės kūdikio gyvenimas“ leidimas).

2011 m. – „Blyksnių atšvaitai : poetinės maksimos“ (eiliuotos miniatiūros).
2013 m. – „Atšvaitai : poetinės maksimos“ (eiliuotos miniatiūros).
2015 m. – „Vieneri sugrįžimo metai“ (prisiminimų dienoraščiai).
2016 m. – „Kelionė į Veneciją“ (eilėraščiai).
2019 m. – „Švelnumas“ (1988–2018 m. eilėraščių rinktinė).
2021 m. – „Saulės palydos“ (eilėraščiai).
2024 m. – „Delčia“ (eilėraščiai).

A. Drilingos poezijos yra išversta į rusų kalbą.

Jis sukūrė libretus Antano Rekašiaus operai „Šviesos baladė“ (pastatyta 1970 m.), Algimanto Bražinsko operoms „Pagramančio šnekučiai“ (pastatyta 1976 m.), „Kristijonas“ (pastatyta 1985 m.), „Liepsna“ bei miuziklui „Žemės paukščiai“ (atnaujintas „Pagramančio šnekučių“ pastatymas, 2012 m., režisierius Nerijus Petrokas). Pagal jo eiles yra sukurta dainų: Algimanto Jeleniausko „Vakaro sonetas“, Teisučio Makačino „Pirmyn, darbininkai“, Vytauto Kairiūkščio „Vidurnakty“ ir kt.

A. Drilinga išvertė iš rusų ir prancūzų kalbų į lietuvių kalbą Paulo Eluardo „Lyrika“ (su Tatjana Rostovaite, 1976 m.), Ivano Paderino „Ant skardžio“ (apysaka, 1977 m.), Pierro Jeano de Berangerio „Dainos“ (eilėraščiai, 1981 m.), Donatien Alphonse Francois de Sade „Teresė. Filosofija buduare“ (erotiniai romanai, 1994 m.), Kerimo Kurbannepesovo „Pareiga“ (eilėraščiai, 1985 m.), operų „Karmen“, „Lietuviai“, operą „Monmartro žibuoklės“, „Šikšnosparnis“ ir kitų libretus.

Jis sudarė ir išleido lietuvių rašytojų kūrinių apie jūrą rinkinį „Vyrai išplaukia į jūrą“ (1977 m.), eilėraščių rinkinius „Taikos balandžiai“ (1978 m.) ir „Iš lietuvių tarybinės poezijos“ (rusų kalba, pažodiniai vertimai, 1979 m.), buvo biografinio leidinio „Lietuvos Respublikos prezidentai“ (1995 m.) vyriausiasis redaktorius, straipsnių rinkinio „Šiuolaikinės poezijos problemos“ (1977 m.) redakcinės kolegijos narys.

A. Drilinga yra Komjaunimo premijos laureatas (1969 m.), „Poezijos pavasario“ laureatas (1972 m.). Jam suteiktas Lietuvos nusipelnusio kultūros veikėjo vardas (1981 m.), jis apdovanotas Pasaulio taikos tarybos medaliu.

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=92>

Tautvydo Kontrimavičiaus nuotr.

2016 m. Vaciumi Bražėnui buvo suteiktas Anykšėiu rajono Garbės pilieėio vardas.

Pedagogas lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas, vadovas **VACIUS BRAŽĖNAS** gimė 1937 m. vasario 16 d. Ažuskardžių k. (Utenos r.).

1944–1945 m. mokėsi Skudutiškio (Molėtų r.) pradžios mokykloje, 1945–1956 m. baigė Utenos 1-ąją vidurinę mokyklą. 1957–1962 m. studijavo Vilniaus pedagoginiame institute, įgijo lietuvių kalbos ir literatūros mokytojo išsilavinimą.

Nuo 1962 m. iki gyvenimo pabaigos V. Bražėnas gyveno Anykšėiuose.

1962–2005 m. jis dirbo Anykšėiu Jono Biliūno vidurinėje mokykloje, nuo 1996 m. – Jono Biliūno gimnazijoje pedagoginį darbą, kol išėjo į pensiją.

1962–1968 m. jis buvo šios mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas ir klasės auklėtojas. Tarp jo auklėtinių – rašytojas Rimantas Vanagas, gydytoja Ledina Kaladienė, gydytojas ir politikas Leonas Alesionka, chorvedė Ona Aleknavičienė.

1968–1972 m. V. Bražėnas buvo Anykšėiu Jono Biliūno vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotojas, 1972–2001 m. – šios mokyklos (nuo 1996 m. – gimnazijos) direktorius.

V. Bražėnas ilgus dešimtmečius kūrė ir stiprino Anykšėiu mokyklą, kuri pratęstų šio krašto kultūrinės ir literatūrinės tradicijas. 1968 m. jis subūrė Anykšėiu Jono Biliūno vidurinėje mokykloje pirmąsias humanitarines klases ir taip padėjo pagrindą atkurti humanitarinei Anykšėiu gimnazijai (1996 m.) – vienai pirmųjų šalyje.

Pasitraukęs iš direktoriaus pareigų, 2001–2005 m. V. Bražėnas dirbo Anykščių Jono Biliūno gimnazijoje lietuvių kalbos ir literatūros mokytoju. Jis buvo išrinktas geriausiu Anykščių Jono Biliūno gimnazijos mokytoju (2003 m.). V. Bražėnas apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi (2005 m.).

Mirė 2018 m. vasario 23 d. Anykščiuose. Palaidotas Anykščių naujosiose kapinėse.

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=925>

Jono Junevičiaus nuotr.

2017 m. rašytojui Rimantui Povilui Vanagai suteiktas Anykščių rajono Garbės piliečio vardas.

Rašytojas prozininkas, poetas, publicistas, vertėjas, visuomenininkas **RIMANTAS POVILAS VANAGAS** gimė 1948 m. spalio 10 d. Peslių k. Anykščių r.

1970–1976 m. R. Vanagas buvo žurnalo „Jaunimo gretos“ propagandos skyriaus vyriausiasis redaktorius, 1976–1981 m. – žurnalo „Moksleivis“ vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas, 1981–1988 m. – šio žurnalo vyriausiasis redaktorius. 1989–1997 m. jis buvo leidinių „Laikas ir įvykiai“, „Vilniaus tribūna“, „Lietuvos Jeruzalė“, „Anykšta“ darbuotojas, 1997–2004 m. gyvendamas Anykščiuose jis buvo laisvas kūrybinis darbuotojas.

2004–2008 m. R. Vanagas buvo A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus muziejininkas, 2007–2011 m. – Anykščių kultūros centro projektų vadovas, Pasaulio anykštėnų bendrijos atsakingasis sekretorius. Jo iniciatyva Pasaulio anykštėnų bendrija 2008–2010 m. leido ir platino mėnraštį „Pasaulio anykštėnas“, jis buvo šio leidinio redaktorius, nuo 2014 m. iki šiol yra šio mėnraščio leidybos organizatorius. Nuo 2011 m. R. Vanagas yra laisvas kūrybinis darbuotojas, rašytojas.

2004–2016 m. R. Vanagas buvo Pasaulio anykštėnų bendrijos valdybos narys, 2005–2016 m. – ir Anykščių kolegijos narys, 2013–2016 m. – Pasaulio anykštėnų bendrijos pirmininko pavaduotojas. 2014 m. jis įsteigė Anykščių akademiją – mokyklinio jaunimo ugdymo projektą, yra šios akademijos rektorius. Jam suteiktas Pasaulio anykštėnų bendrijos Garbės nario vardas (2016 m.). Jis taip pat yra Anykščių Jono Biliūno gimnazijos Garbės galerijos narys (nuo 2005 m.), Anykščių rajono savivaldybės Etikos komisijos narys (nuo 2015 m.). R. Vanagas buvo Vilniaus jaunųjų rašytojų sekcijos pirmininkas, Lietuvos Taikos gynimo komiteto Jaunimo komisijos pirmininkas.

Nuo 1983 m. R. Vanagas yra Lietuvos rašytojų sąjungos narys. Jis parašė per 200 apybraižų jaunimo auklėjimo temomis, interviu su žymiais žmonėmis, išleido poezijos rinkinių, knygų vaikams, esė ir publicistikos rinkinių, apsakymų, novelių.

Rimanto Vanago kūrybos leidiniai:

- 1978 m. – „Autobiografijos pradžia“ (poezija).
1982 m. – „Motinos laiškas“ (rusų kalba, poezija).
1983 m. – „Šita žemė“ (eilėraščiai).
1984 m. – „Kelių vardai“ (kelionių apybraižos).
1987 m. – „Karas mūsų nepamiršo“ (apybraižos), „Penketas šauktukų“, arba vienos audringos vasaros nuotykių“ (apysaka vaikams).
1992 m. – „Senelės šalis : nepramanytos istorijos“ (apsakymai).
1993 m. – „Po radio žvaigžde : apie garsųjį Lietuvos autolenktynininką Stasį Brundžą, ir ne tik apie jį“ (biografinė apybraiža).
1995 m. – „Nenusigręžk nuo savęs : gyvieji tiltai“ (esė apie lietuvių ir žydų santykius).
1996 m. – „Gongo dūžiai“ (biografinė apybraiža apie boksininką Vitalijų Karpačiauską), „Pasaka apie šapalą, sakalą ir mažytę mergaitę“ (poema vaikams), „Triskart lietus“ (eilėraščiai), „Lazerių šešėly“ (dokumentinė apybraiža apie lietuvius mokslininkus).
1998 m. – „Ex Oriente lux : Lietuvos rerichiečiai“ (dokumentinė apybraiža).
2002 m. – „Iš vieversių gyvenimo : mano mažieji didieji anykštėnai“ (biografinės apybraižos, pirmoji serijos „Sieliai“ knyga).
2003 m. – „Gimtinė mano – iš Dangaus! : margalapės, miglavidės anykštėnų pasakaitės“ (eilėraščiai vaikams), „Mylėti ir nemylėti“ (dokumentinė apysaka), „Du skeletai greta“ (eilėraščiai).
2004 m. – „Atminties variantai“ (apsakymai, novelės), „Žmonės mylėjo žmones : mano mažieji didieji anykštėnai“ (dokumentinė proza, antroji serijos „Sieliai“ knyga).
2005 m. – „Malūnininkas ir mėnuo : faktai ir vaizdai, pasakojimai ir pasakos : mano mažieji didieji anykštėnai“ (dokumentinė proza, trečioji serijos „Sieliai“ knyga), „Mergaitė ant žirgo“ (nuotykių apysakos vaikams), „Vyriški ir žvėriški nutikimai : medžiotųjų poringės“ (pasakojimų rinkinys).
2006 m. – „Pabėgėlė : Amerikos lietuvės gyvenimo romanai“ (dokumentinė proza, garso įrašas – 2007 m.), „Niurksi plūdė ir širdis : žvejų nutikimai“ (pasakojimų rinkinys).
2007 m. – „Žali žydų plaukai : faktai ir eilės, juokas ir ašaros“ (dokumentinė proza, ketvirtoji serijos „Sieliai“ knyga), „Siauruko nuotykių“ (pasakojimų rinkinys).
2008 m. – „Laiškai iš Paryžiaus“ (publicistika, publikuojama kartu su Antano Vienuolio 1937 m. tekstais), „Visi nuo Šventosios : raibi raštai“ (prozos rinkinys).
2009 m. – „Uždegti spindulį : likimai ir paralelės“ (dokumentinė proza).
2010 m. – „Broli žaliašaki... : medžiai Anykštijos sodybose“ (su Jonu Danausku ir Sigučiu Obelevičiumi, albumas).
2011 m. – „Peslių akademija : regėjimai, išpažintys, versijos“ (dokumentinė proza, penktoji serijos „Sieliai“ knyga), „Siauruko nuotykių : antra knygelė“ (pasakojimų rinkinys).
2012 m. – „Avižienio algoritmas ir kiti nutikimai“ (dokumentinė proza apie mokslininką Algirdą Antaną Avižienį).
2013 m. – „Onyx“ (eilėraščiai jaunimui), „Šventoji mano dvynė“ (mažoji proza, anykštėnų dailininkų kūrinų reprodukcijos).
2014 m. – „Gyvenimas pagal Petrą : iš šeimos biblijos : Anykščių krašto kryždirbiui Petručiui Blažiui – 150“ (biografinė apžvalga).

- 2015 m. – „Akivaras : Pašventupių kronikos : nuojautos ir balsai iš anapus“ (dokumentinė proza, šeštoji serijos „Sieliai“ knyga).
- 2016 m. – „Anykščių fenomenas“ (su Nerijum Vanagu, biografinių apžvalgų rinktinė).
- 2017 m. – „Likimų medžiotojas : mano mažieji didieji anykštėnai“ (dokumentinė proza, septintoji serijos „Sieliai“ knyga).
- 2018 m. – „Avižienio algoritmas ir kiti neramūs ritmai : mokslininko Algirdo A. Avižienio gyvenimo romanas“.
- 2019 m. – „Šaukštas jubiliatui : linksmi anykštėnų nuotykių“ (su 79 pasakotojais, trumpos istorijos ir pasakojimai).
- 2020 m. – „Žiemos nakties dangaus elegijos“ (meninės dokumentikos pasakojimas apie dailininką Rudolfą Baraniką).
- 2021 m. – „Skiedrų ganytojas“ (sovietmečio Lietuvos istorijos), „Anykščių dantiraštis : atsisveikinimui“ (dokumentinė poema apie Anykščių žydų likimą, kartu su vertimais: Georgijaus Jefremovo – į rusų kalbą ir Andriaus Vitkūno – į anglų kalbą, dailininkė Loreta Uzdraitė).
- 2022 m. – „Pasaulio Anykščiai“ (su Jonu Junevičiumi, Pasaulio anykštėnų bendrijos 30-mečio jubiliejinis albumas).
- 2023 m. – „Iš vieno grumsto“ (dokumentinė proza apie Anykščių žydus – literatūros kūrėjus, meninis apipavidalinimas Loretos Uzdraitės).
- 2024 m. – „Nijolė Lituana“ (dokumentinė proza apie dailininkę Nijolę Sivickas-Mockus, meninis apipavidalinimas L. Uzdraitės).

R. Vanagas taip pat sudarė ir išleido anykštėnų fotomenininkų kūrinių albumą „Puokštė Anykščiams“ (2007 m.), parengė tekstą Jono Danausko albumui „Aš, Anykščių šilelis...“ (su Sigučiu Obelevičiumi, 2006 m.). Pagal jo eiles yra sukurta dainų: kompozitoriaus Benjamino Gorbulskio „Jeigu meile tiki“, „Kauno valsas“, „Neringa“, Vytauto Paltanavičiaus „Kelias (Osvencimas)“.

Pirmoji R. Vanago poezijos knyga „Autobiografijos pradžia“ buvo įvertinta už geriausią metų debiutą Zigmo Gėlės-Gaidamavičiaus premija (1979 m.). Eilėraščių rinkinys rusų kalba „Materinskoje pismo“ („Motinos laiškas“) buvo apdovanotas I sąjungine Maksimo Gorkio premija už geriausią debiutą rusų kalba (1983 m.).

Jis apdovanotas Teresės Mikeliūnaitės Anykščių kultūros premija už dokumentinės prozos knygą „Iš vieversių gyvenimo“ (2002 m.). Už tą pačią knygą jis buvo įvertintas ir Lietuvos rašytojų ir žurnalistų sąjungų Juozo Tumo-Vaižganto premija (2003 m.).

R. Vanagas gavo Radviliškio savivaldybės skiriamą pirmąją Jono Marcinkevičiaus premiją už dokumentinės prozos knygą „Žmonės mylėjo žmones“ (2004 m.), jam skirta Anykščių savivaldybės Antano Baranausko literatūrinė premija už dokumentinės prozos knygą „Peslių akademija“ (2011 m.). Už publicistiką jis apdovanotas Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos premija (2013 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga jis apdovanotas Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu (2018 m.). Anykščių rajono turizmo lyderių rinkimuose jis pelnė „Turizmo gilę“ kaip „Anykščių fenomenas“ (2020 m.). Sugiharos fondas „Diplomatai už gyvybę“ apdovanojo R. Vanagą Leonido Donskio premija (2022 m.) už Holokausto tematiką kūryboje. Už knygą „Skiedrų ganytojas“ jis apdovanotas Kelmės rajono savivaldybės Žemaitės literatūrine premija (2022 m.).

Vytauto Bagdono nuotr.

2018 m. aktoriui teatro režisieriui, teatrologui Ferdinandui Jakšiui buvo suteiktas Anykščių rajono Garbės piliečio vardas.

Aktorius, teatro režisierius, teatrologas **FERDINANDAS PRANAS JAKŠYS** gimė 1937 m. gegužės 20 d. Svėdasuose (Anykščių r.).

1945–1950 m. baigė penkių klasių Svėdasų pradinę mokyklą, 1950–1952 m. toliau mokėsi Duokiškio (Rokiškio r.) vidurinėje mokykloje, 1952–1954 m. – Kamajų (Rokiškio r.) vidurinėje mokykloje, 1954–1956 m. baigė Utenos 2-ąją vidurinę mokyklą (dabar – Utenos Rapolo Šaltenio pagrindinė mokykla). 1956–1957 m. mokėsi Utenos medicinos mokykloje, įgijo sanitaro specialybę.

1957–1961 m. studijavo Lietuvos konservatorijos Teatriniame fakultete, įgijo aktoriaus išsilavinimą. 1964–1969 m. neakivaizdžiai tęsė studijas Maskvos (Rusija) valstybiniame Anatolijaus Lunačarskio teatro meno institute (GITIS), kur studijavo teatrologiją.

1961–1965 m. F. Jakšys dirbo Šiaulių dramos teatre aktoriumi. 1965–1995 m. jis buvo naujai įkurto Vilniaus Jaunimo teatro aktorius ir režisierius. 1980–1984 m. jis dirbo ir Lietuvos konservatorijos Aktoriaus meistriškumo katedros dėstytoju. 1994–2011 m. F. Jakšys buvo Vilniaus senjorų teatro režisierius ir meno vadovas, vaidino ir kitų teatro trupių pastatymuose, rengia autorines programas. Iš viso scenoje ir kitur jis sukūrė kelis šimtus vaidmenų. F. Jakšio vaidybai būdingas humoras, grotesko atspalviai, akcentuotos detalės.

F. Jakšio vaidmenys, sukurti Šiaulių dramos teatre:

1961 m. – Pavlas M. Talalajevskio „Motinos širdis“ (režisierius Kazys Tumkevičius), Vienas iš šešeto T. Gabės „Kareivis ir gyvatė“ (režisierius Kazys Tumkevičius), Serioža M. Sagalovičiaus „Nakties serenada“ (režisierius Stasys Paska).

1962 m. – Germanas Veros Panovos „Baltąsias naktis palydint“ (režisierius Vladas Limantas), Uldas V. Vygantės „Palmės žaliuoja amžinai“ (režisierius Vladas Limantas), Vitia Belkinas M. Smirnovos ir M. Kraindel „Keturi po vienu stogu“ (režisierius Kazys Tumkevičius), Velosipedkinas Vladimiro Majakovskio „Pirtis“ (režisierius Vladas Limantas), Lazarilis Diumanua ir Deneri „Don Sezanas de Bazanis“ (režisierius Vladas Limantas), Ilja A. Ostrovskio „Bekraitė“ (režisierius Mamertas Karklelis).

1963 m. – Arnas R. Mikaluskaitės „Sužadėtinė“ (režisierius Vladas Limantas), Ivanas V. Rozovo „Prieš vakariene“ (režisierius Kazys Tumkevičius).

1964 m. – Liucijus I. Štoko „Velnių malūnas“ (režisierius Aleksas Puzanauskas), Kiškelis Vinco Krėvės „Žentas“ (režisierius Mamertas Karklelis).

1965 m. – Piemenukas Juozo Baltušio „Parduotos vasaros“ inscenizacijoje (režisierius Mamertas Karklelis), Tomas J. Rusio „Visi viename laive“ (režisierius Vladas Limantas).

Svarbiausi jo vaidmenys Valstybiniame jaunimo teatre:

1966 m. – Eskalas Williama Shakespeare „Romeo ir Džiuljeta“ (režisierė Aurelija Ragauskaitė).

1967 m. – Karolis Jeano Anouilh „Žana“ („Vyturys“) (režisierius Igoris Ivanovas).

1968 m. – Drakonas Jevgenijaus Švarco „Drakonas“ (režisierius Vytautas Čibiras), Didysis kmynas Violetos Palčinskaitės „Aš vejuos vasarą“ (režisierė Aurelija Ragauskaitė).

1969 m. – Argantas Moljero „Skapeno klastos“ (režisierius Vytautas Čibiras).

1971 m. – Feropontas Antono Čechovo „Trys seserys“ (režisierius Gintautas Žilys), Sergejus Leonido Žuchovickio „Vieni, be angelų“ (režisierė Dalia Tamulevičiūtė).

1972 m. – Algis Rolando Rastausko „Lenkynių aitvaras“ (režisierius Gintautas Žilys).

1976 m. – Kaušyla Sauliaus Šaltenio „Škac, mirtie, visados škac“ (režisierė Dalia Tamulevičiūtė).

1978 m. – Chulijas Lope de Vegos „Šokių mokytojas“ (režisierė Nataša Ogaj), Navickas Sauliaus Šaltenio „Jasonas“ (režisierė Dalia Tamulevičiūtė).

1981 m. – Kunigaikštis Vadimo Korostyliovo „Pirosmani, Pirosmani“ (režisierius Eimuntas Nekrošius).

1983 m. – Abutalipas Čingizo Aitmatovo romano „Ilga kaip šimtmečiai diena“ inscenizacijoje (režisierius Eimuntas Nekrošius).

1985 m. – Vasilijus Justino Marcinkevičiaus „Daukantas“ (režisierė Dalia Tamulevičiūtė), Pūras Balio Sruogos „Pajūrio kurortas“ (režisierė Aurelija Ragauskaitė).

1987 m. – Pulmonas Sauliaus Šaltenio „Duokiškis“ (režisierius Algirdas Latėnas).

1989 m. – Promotorius Jeano Anouilh „Žana“ („Vyturys“) (režisieriai Ferdinandas Jakšys ir Antanas Šurna).

1995 m. – Vaižgantas Kosto Ostrausko „Vaižgantas,“ (režisierė Irena Bučienė).

F. Jakšio vaidmenys kituose teatro pastatymuose:

2001 m. – Dryža Mariaus Katiliškio „Paskendusi vasara“ (Lietuvos nacionalinis dramos teatras).

2005 m. – Baronas Alytaus miesto teatro spektaklyje „Eina gyvenimas“ pagal Vinco Mykolaičio-Putino romaną „Altorių šešėly“ (režisierius Arvydas Kinderis).

2006 m. – Lizdeika pirmosios lietuviškos operos Miko Petrausko „Birutė“ šimtmečiui skirtuose jubiliejiniuose spektakliuose.

Nuo 1957 m. F. Jakšys taip pat vaidina televizijos filmuose, nuo 1967 m. – kine.

Svarbiausi jo vaidmenys televizijoje:

Vivjanis pirmajame Lietuvos televizijos spektaklyje „O vis dėlto ji sukasi“ (režisierius Vitalis Gruodis, 1957 m.), Samodukas spektaklyje A. Vienuolio „Prieblandoje“, Akiniuotis spektaklyje „Tėvų jaunystėje“, epizodinis vaidmuo televizijos filme „Tadas Blinda“ (režisierius Balys Bratkauskas, 1973 m.), Amerikonas spektaklyje A. Vienuolio „Paskenduolė“ (1974 m.), advokatas televizijos vaidybiniame filme „Dičiaus karjera“ (režisierius Balys Bratkauskas, 1980 m.), inspektorius televizijos filme-spektaklyje pagal Agathos Christie detektyvą „Endhauzo paslaptis“ (režisierius Balys Bratkauskas, 1981 m.).

F. Jakšys taip pat sukūrė vaidmenis televizijos serialuose: Ferdinandas – „Sveika, Irena“, „Mudu abud“ (1984–1985 m.), Bočelis Dapkus – „Butkai ir Dapkai“ (2002–2005 m.), „Lietuviškas tranzitas“ (2003 m.), Vytautas-tėvas – „Širdys paklydėlės“ (2010 m.), Vaitiekus – „Naisių vasara“ (2011–2012 m.), motinos draugas Julius – „Motina ir sūnus“ (2013 m.).

Svarbiausi F. Jakšio vaidmenys kine:

1967 m. – vargonininkas Ramonas („Suaugusių žmonių žaidimai“ „Pirmasis žaidimas“, režisierius Ilja Rudas-Gercovskis, LKS).

1971 m. – kunigas Šateikis („Žaizdos žemės mūsų“, režisierius Marijonas Giedrys, LKS).

1976 m. – kaminkrėtys „Seklio Kalio nuotykių“ (režisierius Arūnas Žebriūnas, LKS).

1978 m. – policininkas „Nebūsiu gangsteris, brangioji“ (režisierius Algimantas Puipa, LKS).

2008 m. – senelis „Nepalikit, prašau...“ (režisierius Robertas Šarknickas).

2011 m. – tarnas „Tadas Blinda. Pradžia“ (režisierius Donatas Ulvydas).

Jis vaidino jaunųjų kino kūrėjų trumpo metražo vaidybiniuose filmuose „Ostija“ (režisierius Vytautas Chlebinskas, 2006 m.), „Krautuvėlė“ (režisierius Antanas Gluskinas, 2006 m.), „Lernavan“ (režisierius Maratas Sargsyanas, 2009 m.).

Vilniaus jaunimo teatre jis režisavo Jeano Anouilh dramą „Žana“ („Vyturys“) (su Antanu Šurna, 1989 m.), Vilniaus senjorų teatre – Kosto Ostrausko kroniką-dramą „Balys iš Baibokų“ apie Balį Sruogą (2004 m.), Kosto Ostrausko komediją „Šaltkalvis“ (2007 m.).

Aktorius F. Jakšys buvo Lietuvos teatro sąjungos narys. Jis paskelbė straipsnių apie Lietuvos teatro istoriją, rašo straipsnius apie aktorius „Visuotinei lietuvių enciklopedijai“ (leidžiama nuo 2001 m.).

Lietuvoje ir užsienyje jis žinomas ir kaip savarankiškų kūrybinių programų autorius bei atlikėjas. F. Jakšys parengė ir vaidino monospektaklius „Tada aš laimingas“, „Vaižgantas“, rengė ir skaitė lietuvių autorių poezijos programas. Išleistos kompaktinės plokštelės „Pasakos apie princus ir princeses“ (2005 m.) bei K. Ostrausko monodrama „Vaižgantas“ (2009 m.) su F. Jakšio skaitomais tekstais. Jis sudarė ir išleido rinkinį „Indraja – saulės duktė“ (2001 m.) apie žiniuonę Eugeniją Šimkūnaite.

F. Jakšiui suteiktas Lietuvos nusipelnusio artisto garbės vardas (1987 m.). Jis apdovanotas Svėdasų seniūnijos Mažąja Vaižganto premija už kūrybinius nuopelnus Svėdasų kraštui (2012 m.), Kamajų (Rokiškio r.) seniūnijos ordinu „Už nuopelnus Kamajų respublikai“ (2012 m.), Juozo Keliuočio literatūrine premija (2016 m.). Už Vaižganto vaidmenį K. Ostrausko

monospektaklyje „Vaižgantas“ F. Jakšys laimėjo geriausio lietuvių dramaturgijos pastatymo konkursą (1995 m.).

2004–2007 m. F. Jakšys buvo Pasaulio anykštėnų bendrijos valdybos narys. Jis buvo Anykščių rajono Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos ir Utenos Rapolo Šaltenio pagrindinės mokyklos Garbės galerijų narys (nuo 2006 m.)

Mirė 2022 m. rugsėjo 15 d. Vilniuje. Palaidotas Vyžuonų (Utenos r.) kapinėse.

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=129>

Violetos Matelienės nuotr.

2019 m. Lietuvos bibliografui, pedagogui, socialinių mokslų daktarui, profesoriui Osvaldui Janoniui buvo suteiktas Anykščių rajono garbės piliečio vardas.

Mokslininkas bibliografas, pedagogas, kraštotyrininkas **OSVALDAS JANONIS** gimė 1948 m. lapkričio 25 d. Netikiškių k. Anykščių r.

1955–1957 m. mokėsi Netikiškių (Anykščių r.) pradinėje mokykloje, 1957–1959 m. – Vertimų (Anykščių r.) pradinėje mokykloje, 1959–1961 m. – Andrioniškio (Anykščių r.) septynmetėje mokykloje, 1961–1963 m. – Surdegio (Anykščių r.) aštuonmetėje mokykloje, 1963–1966 m. baigė Troškūnų (Anykščių r.) vidurinę mokyklą. 1966–1970 m. studijavo Vilniaus universiteto Istorijos ir filologijos fakultete bibliotekininkystę ir bibliografiją, įgijo mokslinio bibliotekininko bibliografo išsilavinimą.

1970–1971 m. O. Janonis dirbo Lietuvos respublikinės bibliotekos (Vilnius) Lituanistikos-kraštotyros skyriuje bibliografu ir vyresniuoju redaktoriumi.

1971–1993 m. jis dirbo Kaune ir dėstė Vilniaus universiteto Kauno vakarinio fakulteto studentams bibliografijos disciplinas. 1971–1972 m. jis buvo Politinės ekonomijos katedros dėstytojas, 1972–1979 m. – naujai įkurtos Bibliotekininkystės ir bibliografijos katedros vyresnysis dėstytojas, 1979–1982 m. – šios katedros asistentas, 1982–1992 m. – docentas.

1981–1982 m. jis trumpai dirbo Bibliotekininkystės ir bibliografijos katedros vedėju. 1992–1993 m. jis buvo Vilniaus universiteto Kauno Humanitarinio fakulteto Informatikos katedros docentas.

1976–1979 m. O. Janonis neakivaizdžiai studijavo Leningrado (dabar – Sankt Peterburgas, Rusija) N. Krupskajos kultūros instituto aspirantūroje ir 1979 m. ten apsigynė pedagogikos mokslų kandidato disertaciją „Metodologiniai bibliografinės produkcijos sisteminio tyrimo aspektai“, 1993 m. buvo nostrifikuotas socialinių mokslų, komunikacijos ir informacijos daktaras.

1985–1989 m. jis taip pat buvo Kauno viešosios bibliotekos mokslinės tarybos narys, 1989–1993 m. dirbo Kauno viešosios bibliotekos Nacionalinės bibliografijos grupės vyriausioju redaktoriumi.

1993–2011 m. O. Janonis dirbo Vilniuje, dėstė Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studentams bibliografijos disciplinas.

1993–2005 m. jis buvo Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Knygotyros katedros docentas. 2001–2002 m. dirbo Klaipėdos universiteto Bibliotekininkystės katedroje docentu ir moksliniu darbuotoju.

2004 m. Vilniaus universiteto Komunikacijos ir Filosofijos fakultetų tarybų sudaryta habilitacijos komisija nusprendė, kad O. Janonis atitinka humanitarinių mokslų srities komunikacijos ir informacijos krypties habilitacijos reikalavimus. Jam įteikta habilitacijos pažyma.

2005–2011 m. O. Janonis buvo Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Knygotyros ir dokumentotyros instituto profesorius. Jis dėstė kursus: bibliografijos teorija, Lietuvių bibliografija, informacijos tvarkyba ir ieška (bibliografinis aprašas), bibliografinė heuristika. Nuo 2011 m. jis pasitraukė iš pedagoginės veiklos ir ėmėsi mokslo tiriamojo darbo, yra Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Knygotyros ir dokumentotyros instituto afilijuotasis profesorius.

O. Janonis buvo Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto tarybos narys (1995–1998 m.), Vilniaus universiteto Senato narys (2005–2010 m.).

Nuo 2005 m. O. Janonis buvo Lietuvos mokslų akademijos Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus Humanitarinių mokslų sekcijos Knygotyros pasekcijos narys. Jis buvo Lietuvos bibliotekų tarybos (1997–2002 m.), yra Lietuvos bibliotekininkų draugijos, įvairių komisijų narys.

O. Janonis buvo Lietuvos Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centro Nacionalinės spaudos retrospektyviosios bibliografijos skyriaus vyresnysis bibliografas, redaktorių kolegijos tarybos narys (nuo 1993 m.) ir kolegijos pirmininko pavaduotojas, periodinių ir tęstinių leidinių („Bibliotekų darbas“, „Tarp knygų“, „Knygotyra“, „Bibliografijos žinios“, „Bibliografija“), enciklopedinio žodyno „Knygotyra“ (1997 m.) redaktorių kolegijų narys, biografijų žinyno „Lietuvos knygos veikėjai“ redaktoriaus pavaduotojas, tarptautinio bibliografijos leidinio ir duomenų bazės „*ABHB. Annual bibliography of the history of the printed book and libraries*“ vienas iš redaktorių kolegijos narių ir sudarytojų.

Jo mokslinių interesų sritis – bibliografijos mokslo metodologija, valstybinės ir tautinės bibliografijos teorija, metodologija ir vadyba.

O. Janonis paskelbė per 70 mokslinių publikacijų bibliografijos mokslo metodologijos, bibliografijos teorijos, Lietuvos valstybinės ir lietuvių nacionalinės bibliografijos klausimais, apie 20 mokslo populiarinimo publikacijų, taip pat analitinių ir referatinių apžvalgų, sudarė ir redagavo bibliografinių rodyklių.

Svarbiausi O. Janonio leidiniai:

1981 m. – „*Metodičeskije ukazanija po razrabotke kursa „Osnovy metodologiji bibliografovedenija“*“ (rusų kalba, „Kurso „Bibliografijos metodologijos pagrindai“ dėstymo metodiniai nurodymai“).

1983 m. – „Tarybų Lietuvos bibliografijos mokslas, 1976–1982“.

1986 m. – „Tarybų Lietuvos bibliografijos mokslas, 1983–1985“.

1988 m. – „Bibliografijos mokslo įvadas“ (su kitais autoriais).

1989 m. – „Tarybų Lietuvos bibliografinė produkcija, 1971–1985“.

1991 m. – „Lietuvių nacionalinė bibliografija 1945–1990 metais“ (su kitais autoriais).

- 1993 m. – „Nacionalinės bibliografijos paraštėje“ (bibliografo užrašai).
- 1994 m. – „Lietuvių bibliografinė tarnyba (iš išeivijos bibliografijos istorijos)“ (su J. Zinkevičiene).
- 1995 m. – „Bendroji bibliografijos priemonių sudarymo metodika“ (su E. Macevičiūte ir J. Zinkevičiene).
- 1997 m. – „Serialinių leidinių publikacijų bibliografinė apskaita“, „Iš Surdegio praeities“ (kraštotyris leidinys, kitas leidimas – 2003 m.), „Vaclovo Biržiškos „Lietuvių bibliografija“.
- 1999 m. – „Bibliografinė heuristika“ (su Elena Macevičiūte), „Rusiškieji interneto ištekliai bibliotekininkui“, „Lietuvių bibliografija“ (mokomoji programa).
- 2000 m. – „Bibliografijos teorija : mokomoji programa“.
- 2001 m. – „Bibliografijos teorija : mokomoji priemonė“ (kitas papildytas leidimas – 2002 m.).
- 2002 m. – „Lietuvos bibliografijos mokslas 1986–2000 metais: referatinė apžvalga“, „Bibliografijos mokslas ir praktika XX a. antrojoje pusėje: raidos bruožai“, „Bibliografinis mokslinių darbų apipavidalinimas“, „Bibliografijos disciplinų mokomosios programos“.
- 2004 m. – „Arvydas Šeškevičius“ (personalinė bibliografijos rodyklė).
- 2005 m. – „Bibliografinių nuorodų ir jų sąrašo sudarymo studijų bei mokslo darbuose metodika“.
- 2007 m. – „Lietuvos ir išeivijos bibliografijos chronologija (iki 1990 m.)“.
- 2008 m. – „Rašto darbų metodiniai nurodymai“ (su Z. Atkočiūniene ir M. Stonkiene).
- 2009 m. – „Bibliografijos teorija: mokomoji knyga“.
- 2010 m. – „Surdegis 1510–1940 metais. Laikai ir žmonės“ (kraštotyros žinynas).
- 2012 m. – „Surdegio Šv. Dvasios vyrų vienuolynas“ („*Surdegskij v čest Sošestvija Sviatogo Ducha na apostolov mužskoj monastyr*“, istorijos ir kraštotyros žinynas rusų kalba), „Anykščių krašto tyrėjo parankinė knyga“ (1 ir 2 tomai, archyvinis kraštotyros žinynas).
- 2014 m. – „Surdegis ir jo apylinkės: atminimo knyga“ (kraštotyros enciklopedinis žinynas), „Anykščių krašto tyrėjo parankinė knyga : Kn. 3 : Anykščių kraštas tarpukariu ir okupacijų metais“ (archyvinis kraštotyros žinynas).
- 2016 m. – „Anykščių kraštotyrininkai : biobibliografinis žodynas. Pirmoji dalis. Biografijos“ (leidinio sudarytojas kartu su Audrone Berezauskiene).
- 2017 m. – „Surdegis XV–XX a. : įvykių chronologija“ („Surdegiečio bibliotekėlės“ 1-asis leidinys), „Surdegio Šv. Dvasios vyrų vienuolyno istorijos puslapiai“ (rusų kalba, „Surdegiečio bibliotekėlės“ 2-asis leidinys), „Surdegio kalendorius 2018 metams“ („Surdegiečio bibliotekėlės“ 3-asis leidinys).
- 2018 m. – „Surdegis : bibliografijos rodyklė (1622–2017)“ („Surdegiečio bibliotekėlės“ 4-asis leidinys), „Anykščių kraštotyrininkai : biobibliografinis žodynas. Antroji dalis. Bibliografinė medžiaga (1889–2017)“ (leidinio redaktorius ir vienas iš sudarytojų).
- Su kitais autoriais jis parengė daugiau nei 10 žinynų, sudarė elektroninę kompaktinę plokštelę „Lietuvos knygos veikėjai“ (2004 m.), parengė ir išleido Balio Kašponio memuarus „Mokytojo ir vargonininko atsiminimai“ (2018 m.).
- O. Janonio moksliniai straipsniai ir recenzijos buvo spausdintos „Knygotyroje“, „Bibliografijos žiniose“, „Bibliografijoje“, „Bibliotekų darbe“, „Tarp knygų“, Maskvos kultūros instituto mokslo darbuose, elektroniniame žurnale „GATA“, žurnaluose „Sovetskaja bibliografija“, „Libri“.

Jis skaitė pranešimus Lietuvos ir tarptautinėse bibliotekininkų, bibliografų ir knygotyriminkų konferencijose bei seminaruose, skaitė paskaitas bibliotekos darbuotojų kvalifikacijos kėlimo kursuose (1985–1989 m.), stažavosi Rusijos (1983 m.) ir Lenkijos (1994, 1995 m.) mokslo įstaigose.

Nuo 2011 m. O. Janonis buvo Kauno anykštėnų draugijos steigimo iniciatyvinės grupės narys, nuo 2012 m. balandžio buvo Kauno anykštėnų draugijos tarybos narys, Draugijos pirmininko pavaduotojas, nuo 2012 m. jis buvo Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugijos narys.

O. Janonis buvo Vaclovo Biržiškos pirmosios premijos laureatas (1996 m.), Anykščių rajono Teresės Mikeliūnaitės kultūros premijos laureatas (2012 m.). Jis buvo apdovanotas Kultūros ministerijos premija už bibliotekininkystės, bibliografijos ir knygotyros mokslinius tyrimus bei praktinę veiklą bibliotekose (2005 m.). Vilniaus universiteto rektorius O. Janoniui yra tris kartus pareiškęs padėkas (1980, 1985 ir 2006 m.). Už taurų darbą, tyrinėjant tautos kultūros paveldą, jis apdovanotas Lietuvos kraštotyros draugijos padėka (2018 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga jis apdovanotas Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklų (2019 m.).

Vilniaus universitetas išleido Julijos Zinkevičienės parengtą bibliografinę rodyklę „Osvaldas Janonis : literatūros rodyklė (1968–1998)“ (1998 m.) ir bibliografinį leidinį „Osvaldas Janonis : Autobibliografijos rodyklė (1968–2007)“ (2008 m.). Išsami O. Janonio kraštotyriminės veiklos apžvalga skelbiama informacinio leidinio „Anykščių kraštotyriminkai: biobibliografinis žodynas“ pirmojoje dalyje „Biografijos“ (2016 m.) ir antrojoje dalyje „Bibliografinė medžiaga (1889–2017)“ (2018 m.).

Mirė 2020 m. gruodžio 8 d. Kaune. Palaidotas Surdegio (Anykščių r.) kapinėse.

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=815>

Vytauto Bagdono nuotr.

2019 m. bibliotekininkei, kultūros organizatorei, valstybės tarnautojai, vadovei, visuomenininkei Bronė Lukaitienei buvo suteiktas Anykščių rajono garbės pilietės vardas.

Bibliotekininkė, kultūros organizatorė, valstybės tarnautoja, vadovė, visuomenininkė **BRONĖ LUKAITIENĖ** gimė 1937 m. gegužės 16 d. Skiemonių k. (Anykščių r.).

1944–1953 m. mokėsi Skiemonių (Anykščių r.) septynmetėje mokykloje, 1953–1957 m. baigė Anykščių vidurinę mokyklą. 1957–1959 m. B. Krikštaponytė dirbo Kalvelių (Anykščių r.) klubo-skaityklos vedėja, 1959–1960 m. kelis mėnesius buvo Bikūnų (Anykščių r.) bibliotekos vedėja.

1960–1975 m. B. Staikūnienė gyveno ir dirbo Anykščiuose. 1960–1965 m. ji buvo Anykščių rajoninės bibliotekos skaityklos vedėja. 1965–1973 m. ji dirbo Anykščių rajoninės bibliotekos vedėja. Jos iniciatyva 1966 m. Anykščiuose buvo pradėtos rengti Knygos šventės, kurių metu anykštėnai susitikdavo su žymiaisiais Lietuvos rašytojais, 1967 m. Anykščių mokiniams surengtos pirmosios bibliografijos pamokos. 1968 m. ji su kitais iniciatoriais surengė pirmąją Anykščiuose kraštotyros vakaronę „Kuo įdomūs senieji Anykščiai“.

B. Staikūnienės dėka Anykščių biblioteka buvo apdovanota 1-ojo laipsnio diplomu už geriausius bibliografinės-informacinės veiklos rezultatus (1969 m.), pelnė Lietuvos kultūros ministerijos pirmąjį prizą kaip geriausia Lietuvoje rajoninė biblioteka (1972 m.). Respublikinėje kraštotyros darbų parodoje Anykščių bibliotekai buvo pripažinta pirmoji vieta, o B. Staikūnienė už

jos kartu su Rozalija Klimašauskaite parengtą kraštotyros darbą – Anykščių rajoninės bibliotekos istoriją (1966–1970 m.) apdovanota Lietuvos kraštotyros draugijos pirmuoju prizu.

1973–1975 m. B. Staikūnienė dirbo Anykščių rajono Vykdomojo komiteto Kultūros skyriaus vedėja. 1973 m. ji surengė pirmąją Anykščiuose Žemiečių „Mokslo ir meno šventę“, kuri vėliau tapo tradicine. Šioje šventėje buvo priimti sprendimai pavadinti vieną Anykščių miesto gatvę Žemiečių vardu (dabar – J. Jablonskio gatvės dalis) ir statyti Anykščiuose naujus kultūros rūmus (pastatyti 1976 m.).

1975–1996 m. B. Staikūnienė-Lukaitienė gyveno ir dirbo Vilniuje. 1979 m. ji neakivaizdžiai baigė studijas Vilniaus universiteto Istorijos fakultete, įgijo bibliotekininkės ir bibliografės išsilavinimą. 1975–1978 m. ji buvo Lietuvos kultūros ministerijos Bibliotekų skyriaus viršininkė. 1978 m. įsteigus šioje ministerijoje Bibliotekų reikalų valdybą, 1978–1990 m. B. Staikūnienė buvo šios valdybos viršininkė. 1988–1990 m. ji taip pat buvo Lietuvos kultūros ministro (Dainiaus Trinkūno) neetatine patarėja ir Kultūros ministerijos kolegijos sekretorė. Ji rengė 1990 m. balandžio mėnesį Vilniuje įvykusį Lietuvos kultūros darbuotojų suvažiavimą, buvo jo organizacinio komiteto pirmininko D. Trinkūno pavaduotoja. B. Staikūnienės, vienintelės iš Kultūros ministerijos tarnautojų, kandidatūra buvo pasiūlyta į respublikinę kultūros tarybą, bet tokia institucija suvažiavime nebuvo suformuota.

1990–1992 m. B. Staikūnienė dirbo Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministro (Dariaus Kuolio) patarėja, 1992–1994 m. – Kultūros ir švietimo ministro (Dainiaus Trinkūno) patarėja kultūrai. 1990–1997 m. ji buvo Kultūros ir švietimo ministerijos (nuo 1994 m. – Kultūros ministerijos) kolegijos sekretorė ir Nacionalinio kultūros ir meno premijų komiteto sekretorė.

Pirmaisiais Nepriklausomos Lietuvos metais B. Staikūnienė rengė kultūros ir meno žmonių jubiliejų minėjimus, jubiliejinių leidinių leidybą. Ji organizavo filosofo Vilhelmo Storostos-Vydūno (1868–1953) palaikų atgabenimą iš Detmoldo (Vokietija) į Lietuvą ir iškilmingą perlaidojimą jo gimtinėje Bitėnų kaimo kapinėse (Pagėgių sav., 1991 m.), vadovavo archeologės Marijos Gimbutienės (1921–1994) palaikų pergabenimui iš JAV į Lietuvą ir perlaidojimui Kauno Petrašiūnų kapinėse (1994 m.).

Nuo 1996–2021 m. B. Lukaitienė gyveno ir dirbo Anykščiuose. 1997–2000 m. ji buvo Anykščių rajono savivaldybės mero (Sauliaus Nefo) patarėja kultūrai, 2000–2001 m. – Anykščių rajono mero (Leono Alesionkos) patarėja kultūrai, 2001–2004 m. dirbo Anykščių rajono mero (Dariaus Gudelio) patarėja kultūrai ir spaudos atstove, buvo miesto švenčių ir kitų masinių kultūros renginių koordinatore. 2004–2007 m. B. Lukaitienė buvo Anykščių kultūros centro projektų koordinatore, Pasaulio anykštėnų bendrijos atsakingoji sekretorė. 2007–2009 m. ji buvo įvairių visuomeninių projektų organizatorė ir koordinatore.

2009–2010 m. B. Lukaitienė dirbo Anykščių rajono savivaldybės Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešosios bibliotekos Sakralinio meno centro projekto vadove, kūrė naują kultūros įstaigą Anykščiuose. Nuo 2011 m. ji buvo asociacijos Anykščių kultūros draugijos „Meno atodanga“ pirmininkė. 2001–2015 m. ji buvo Anykščių rajono savivaldybės visuomeninės kultūros tarybos narė.

B. Lukaitienės iniciatyva 2004 m. buvo suburta ir pradėjo veiklą Pasaulio anykštėnų bendrijos Anykščių kolegija, 2004–2016 m. ji buvo šios kolegijos ir Pasaulio anykštėnų bendrijos valdybos narė, 2013–2016 m. – ir Pasaulio anykštėnų bendrijos pirmininko (Antano Tylos) pavaduotoja. Jai suteiktas Pasaulio anykštėnų bendrijos Garbės nario vardas (2016 m.).

B. Lukaitienė pirmoji šalyje buvo apdovanota Lietuvos SSR Kultūros ministerijos įsteigtu meno saviveiklos žymūno ženkleliu, jai buvo skirta Teresės Mikeliūnaitės Anykščių kultūros

premija (2003 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga ji apdovanota Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklų (2019 m.).

Mirė 2021 m. sausio 26 d. Anykščiuose. Palaidota Vilniaus Sudervės kapinių kolumbariume.

Prieiga per internetą: <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=1319>

Lino Bitvinsko nuotr.

2020 m. sportininkui, sporto organizatoriui, politikui, visuomenininkui Sergejui Jovaišai suteiktas Anykščių rajono garbės piliečio vardas už Anykščių krašto garsinimą, sportinius pasiekimus, visuomeninę veiklą bei indėlį remiant sporto ir kultūros renginius.

Sportininkas, sporto organizatorius, politikas, visuomenininkas **SERGEJUS JOVAIŠA** gimė 1954 m. gruodžio 17 d. Anykščiuose.

1961–1972 m. mokėsi Anykščių 2-ojoje vidurinėje mokykloje (dabar – Anykščių Antano Vienuolio progimnazija). Mokydamasis žaidė krepšinį, sistemingai treniravosi, kartu su kitais Anykščių krepšininkais tapo Lietuvos moksleivių pirmenybių prizininku (1972 m.).

1972–1977 m. S. Jovaiša studijavo Kauno politechnikos institute, įgijo inžinieriaus ekonomisto išsilavinimą. Tęsdamas studijas 1979–1986 m. Lietuvos kūno kultūros institute, jis dar įgijo kūno kultūros dėstytojo ir krepšinio trenerio išsilavinimą.

S. Jovaiša 1972–1989 m. žaidė Kauno „Žalgirio“ krepšinio komandoje, kurioje beveik du jaunystės dešimtmečius visą laiką buvo tarp komandos lyderių. Su „Žalgiriu“ jis tapo SSRS čempionu (1985, 1986, 1987 m.), laimėjo SSRS pirmenybių sidabro medalius (1980, 1983, 1984 m.). Jis yra tapęs universiados sidabro medalių laimėtoju (1977, 1981 m.), daug kartų buvo Lietuvos čempionas bei prizininkas. 1977–1987 m. jis buvo ir SSRS vyrų krepšinio rinktinės narys, su ja laimėjo pasaulio čempionato sidabro medalį (1978 m.), tapo pasaulio čempionu (1982 m.), taip pat dukart buvo Europos čempionas (1981, 1985 m.) bei laimėjo Europos čempionato bronzą (1983 m.). S. Jovaiša dalyvavo 1980 m. Maskvos olimpinėse žaidynėse ir ten su SSRS vyrų krepšinio rinktine laimėjo bronzos medalį. 1992 m. Barselonos olimpinėse žaidynėse jis atstovavo Lietuvos vyrų krepšinio rinktinei, kuri irgi užėmė trečiąją vietą.

Krepšininko karjerą S. Jovaiša baigė Vokietijoje, kur gyveno 1989–1998 m. 1998 m. S. Jovaiša grįžo į Lietuvą. 1998–2000 m. jis dirbo uždarnosios akcinės bendrovės aviacijos kompanijos

„Avia Baltika“ prezidento padėjėju. 1998–2001 m. jis taip pat buvo Lietuvos radijo ir televizijos Kauno skyriaus sporto apžvalgininkas.

2001 m. S. Jovaiša buvo išrinktas pirmuoju Lietuvos lošimų organizatorių asociacijos prezidentu. 2001–2003 m. jis buvo Valstybinės lošimų priežiūros komisijos narys.

Nuo 2004 m. S. Jovaiša gyvena Anykščiuose. 2004–2005 m. ir 2006 m. jis buvo Anykščių „Puntuko“ vyrų krepšinio komandos treneris. 2005 m. jis dirbo Joniškio „Delikateso“ krepšinio klubo treneriu. 2006–2007 m. S. Jovaiša dirbo Anykščių kūno kultūros ir sporto centre krepšinio treneriu.

S. Jovaiša niekada nėra buvęs jokios partijos narys, tačiau 2007 m. dalyvavo savivaldybių rinkimuose Naujosios sąjungos (socialliberalų) sąraše ir buvo išrinktas Anykščių rajono savivaldybės 2007–2011 m. tarybos nariu, dirbo Anykščių rajono mero patarėju sportui ir turizmui, buvo rajono tarybos Biudžeto ir ekonomikos komiteto narys bei Kontrolės komiteto narys. 2011 m. jis dalyvavo Anykščių rajono savivaldybės 2011–2015 m. kadencijos tarybos rinkimuose kaip nepriklausomas kandidatas, bet nebuvo išrinktas.

2011–2012 m. S. Jovaiša dirbo Kauno krepšinio klubo „Baltai“ direktoriumi, 2012 m. buvo sportininko rentos gavėjas.

Jis dalyvavo 2012 m. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose kaip Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų remiamas kandidatas ir buvo išrinktas 2012–2016 m. kadencijos Seimo nariu daugiamandatėje apygardoje. 2012–2016 m. jis buvo Lietuvos Respublikos Seimo Tėvynės Sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys, Informacinės visuomenės plėtros komiteto narys, Jaunimo ir sporto reikalų komisijos narys, įvairių parlamentinių grupių ir Seimo delegacijų narys. S. Jovaiša dalyvavo 2016 m. LR Seimo rinkimuose kaip Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų sąrašo kandidatas bei šios partijos kandidatas Anykščių-Panevėžio rinkiminėje apygardoje. Vienmandatėje apygardoje jis pateko į antrąjį rinkimų turą, bet nebuvo išrinktas. Jis tapo 2016–2020 m. kadencijos Seimo nariu kaip Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų sąrašo atstovas. Jis yra Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys, Žmogaus teisių komiteto narys, Jaunimo ir sporto reikalų komisijos narys, tarparlamentinių ryšių su Estijos Respublika grupės narys. 2020 m. jis dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo (2020–2024) rinkimuose Deltuvos šiaurinėje apygardoje (Anykščių ir Panevėžio r.) kaip Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų kandidatas ir pateko į antrąjį rinkimų turą, bet jame pralaimėjo ir nebuvo išrinktas. Šiuose rinkimuose jis dalyvavo ir kaip Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų sąrašo kandidatas, buvo išrinktas 2020–2024 m. Seimo nariu.

S. Jovaiša buvo Pasaulio anykštėnų bendrijos valdybos narys (2007–2018 m.) ir Anykščių kolegijos narys (2005–2018 m.), Anykščių Antano Vienuolio gimnazijos Garbės galerijos narys (2006–2013 m.).

Jis išleido prisiminimų knygą apie Kauno „Žalgirį“, pavadintą „Krepšinio aistrų sukury“ (1989 m.), aktyviai bendradarbiauja sporto spaudoje, televizijoje ir interneto žiniasklaidoje kaip krepšinio ir pramogų ekspertas. Jis yra Lietuvos žurnalistų sąjungos narys, Lietuvos krepšinio federacijos Garbės tarybos narys (nuo 2011 m.).

Nuo 1998 m. S. Jovaiša dalyvauja veteranų krepšinio turnyruose, žaidžia savo amžiaus grupių Lietuvos vyrų krepšinio rinktinėse. Jis pelnė įvairių apdovanojimų, tapo XI pasaulio veteranų krepšinio čempionato (Brazilija, 2011 m.) aukso medalio laimėtoju.

S. Jovaišai suteiktas Lietuvos SSR nusipelnusio kūno kultūros ir sporto darbuotojo vardas (1980 m.), SSRS nusipelnusio sporto meistro vardas (1982 m.), Lietuvos Respublikos nusipelnusio sportininko vardas (2010 m., pirmasis toks titulas šalyje). Sovietiniais metais jis buvo apdovanotas „Garbės ženkle“ ordinu (1982 m.). Jis apdovanotas Lietuvos Respublikos Kūno kultūros

ir sporto departamento Sporto garbės komandoro ženklais (2009 ir 2014 m.), 1-ojo laipsnio Lietuvos krepšinio federacijos atminimo medaliu (2009 m.), Lietuvos tautinio olimpinio komiteto prizų „*Citius. Altius. Fortius*“ (2014 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga S. Jovaiša apdovanotas Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu (2018 m.).

Prieiga per internetą: <https://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=531>

Iš kairės: 2020 m. Anykščių rajono Garbės pilietis Sergejus Jovaiša ir 2022 m. Anykščių rajono Garbės pilietis Antanas Verbickas. Tautvydo Kontrimavičiaus nuotr.

2021 m. pedagogui, muziejininkui, kultūros organizatoriui, vadovui, visuomenininkui Antanui Verbickui suteiktas Anykščių rajono garbės piliečio vardas už svarų indėlį į Lietuvos kultūrą, puoselėjant ir plėtojant Anykščių krašto kultūros tradicijas ir vykdant Anykščių krašto istorijos bei literatūros kūrėjų dokumentinio paveldo tyrimus ir sklaidą, ilgametį vadovavimą A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko muziejui.

Pedagogas, muziejininkas, kultūros organizatorius, vadovas, visuomenininkas **ANTANAS VERBICKAS** gimė 1959 m. kovo 8 d. Jonydžių k., Anykščių r.

1966–1970 m. mokėsi Juškonių (Anykščių r.) pradinėje mokykloje, 1970–1977 m. – Skiemonių (Anykščių r.) vidurinėje mokykloje. 1977–1981 m. studijavo Vilniaus pedagoginiame institute, įgijo istorijos mokytojo išsilavinimą. 1981–1982 m. A. Verbickas buvo Troškūnų (Anykščių r.) vidurinės mokyklos mokytojas, 1982–1989 m. – Ažuožerių (Anykščių r.) aštuonmetės mokyklos direktorius – tuo metu jauniausias mokyklos vadovas Anykščių rajone. Nuo 1989 m. A. Verbickas gyvena ir dirba Anykščiuose.

1989–1991 m. jis dirbo A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus parodų organizatoriumi, 1991–1992 m. buvo Anykščių rajono kultūros paveldo apsaugos

tarnybos direktorius. 1992–2024 m. A. Verbickas buvo A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus direktorius. Jo iniciatyva muziejus išplėtojo savo veiklą, tradicinį Anykščių literatūrinį paveldą praturtindamas technikos ekspozicijomis ir krašto istorijos bei etnografijos objektais, pradėjo rengti pirmąsias ir neįtikėtino populiarumo visoje šalyje sulaukusias amatų demonstravimo pamokas – muziejinės edukacijos programas. A. Verbickas inicijavo Muziejaus televizijos laidų kūrimą ir transliacijas, yra Anykščių krašto literatūros kūrėjų dokumentinio paveldo mokslinių tyrimų organizatorius. Jis buvo Lietuvos kraštotyros draugijos Anykščių skyriaus tarybos pirmininkas (2000–2012 m.), Pasaulio anykštėnų bendrijos valdybos (2004–2007 m.) ir Anykščių kolegijos (2005–2012 ir nuo 2016 m. iki šiol) narys, Anykščių rajono visuomeninės kultūros tarybos narys (2001–2015 m.). Lietuvos Atgimimo laikotarpiu A. Verbickas dalyvavo Lietuvos Sąjūdžio veikloje. 1990–1991 ir 1991–1992 m. jis buvo išrinktas Sąjūdžio Anykščių rajono tarybos pirmininko pavaduotoju.

A. Verbickas sudarė ir išleido knygas:

1992 m. – „Anykščiai. Istorijoje, literatūroje, atsiminimuose“ (su Vygandu Račkaičiu)

2000 m. – „Anykščiai XX amžiuje“,

2016 m. – studija „Antano Baranausko asmeninė biblioteka“ (su Inga Liepaite), sudarė ir parengė šaltinių publikaciją

2019 m. – „Per tamstos laišką į mane padvelkė tikras pavasaris“: Antano Vienuolio-Žukausko ir tremtinių bei politinių kalinių ir jų artimųjų epistolinis palikimas“ (su Inga Liepaite).

Jis apdovanotas Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kultūros premija (2003 m.), Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos premija už muziejininkystės darbus (2016 m.), pelnė Anykščių rajono savivaldybės Antano Baranausko literatūrinę premiją už studiją „Antano Baranausko asmeninė biblioteka“ (su Inga Liepaite, 2017 m.). Už veiklą 2017-aisiais – Piliakalnių metais – jis apdovanotas Kultūros ministerijos Piliakalnių metų medaliu (2017 m.).

Prieiga per internetą: <https://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=404>

Silvijos Sakevičiūtės nuotr.

2022 m. gydytojai, vadovai, politikai Virginijai Pažerienei suteiktas Anykščių rajono Garbės pilietės vardas.

Gydytoja terapeutė gastroenterologė, vadovė, politikė, savivaldos organizatorė **VIRGINIJA PAŽĖRIENĖ** gimė 1952 rugsėjo 2 d. Šaukote (Radviliškio r.).

1959–1967 m. mokėsi Šaukoto (Radviliškio r.) aštuonmetėje mokykloje, 1967–1970 m. – Šiaulėnų (Radviliškio r.) vidurinėje mokykloje. 1970–1976 m. studijavo Kauno medicinos institute, įgijo gydytojos gastroenterologės išsilavinimą. 1976–1977 m. V. Pažerienė buvo respublikinės Panevėžio ligoninės gydytoja internė. Nuo 1977 m. V. Pažerienė gyvena Anykščiuose ir dirba Anykščių ligoninėje. 1977–1978 m. ji buvo Anykščių rajono centrinės ligoninės vidaus ligų gydytoja, 1978–1985 m. – ligoninės vyriausiojo gydytojo pavaduotoja organizaciniam-metodiniam darbui, vidaus ligų gydytoja. 1985–2020 m. V. Pažerienė buvo Anykščių rajono centrinės ligoninės, po įstaigos pertvarkymo nuo 1997 m. – Anykščių rajono savivaldybės ligoninės vyriausiojo gydytojo (nuo 2018 m. – direktoriaus) pavaduotoja medicinai, vidaus ligų gydytoja gastroenterologė. Nuo 2020 m. balandžio ji dirba šios ligoninės Terapijos ir slaugos skyrių gydytoja. 2018 m. rugsėjį–lapkritį V. Pažerienė laikinai ėjo Anykščių rajono savivaldybės ligoninės vyriausiosios gydytojos pareigas. Ji yra Lietuvos hipertenzijos specialistų lygos narė.

Nuo 2001 m. ji yra Lietuvos socialdemokratų partijos Anykščių rajono skyriaus narė. 2003–2007 m. ir 2007–2011 m. V. Pažerienė buvo Anykščių rajono savivaldybės tarybos narė, išrinkta Lietuvos socialdemokratų partijos sąraše, dirbo Teisės ir socialinių reikalų komitete. Tos pačios partijos sąraše 2011 m. ji buvo išrinkta Anykščių rajono savivaldybės 2011–2015 m.

kadencijos tarybos nare, buvo Socialinių reikalų, sveikatos ir aplinkos apsaugos komiteto narė ir Balsų skaičiavimo komisijos narė.

2015 m. Lietuvos socialdemokratų partijos sąraše ji dalyvavo Anykščių rajono savivaldybės 2015–2019 m. kadencijos tarybos rinkimuose, bet nebuvo išrinkta. Gydytojai V. Pažėrienei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras Vytenis Povilas Andriukaitis suteikė Nusipelnusio Lietuvos gydytojo vardą ir apdovanojo Nusipelnusio Lietuvos gydytojo garbės ženklu (2014 m.), Lietuvos Respublikos 100-mečio proga ji apdovanota Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu (2019 m.).

Prieiga per internetą: <https://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=683>

Jono Junevičiaus nuotr.

2023 m. Algimantui Dačiuliui suteiktas Anykščių rajono garbės piliečio vardas už viešąją veiklą, Anykščių rajono sėkmingą valdymą sudėtingu 1990–1995 m. laikotarpiu, kai vyko svarbiausi atgimimo įvykiai, perėjimas nuo planinės prie rinkos ekonomikos, buvo ryškus visuomenės susiskaldymas. Taip pat už nacionalinės svarbos paminklo poetui, vyskupui, mokslininkui Antanui Baranauskui statybą, Vyskupo skvero įrengimą Anykščiuose.

Zootechnikas, žemės ūkio veiklos organizatorius, savivaldos organizatorius, vadovas **ALGIMANTAS DAČIULIS** gimė 1936 m. kovo 1 d. Virbališkių k. (Kupiškio r.).

1944–1952 m. mokėsi Virbališkių (Kupiškio r.) septynmetėje mokykloje, 1952–1956 m. baigė Kupiškio Vlado Rekašiaus vidurinę mokyklą (dabar – Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija). 1956–1961 m. studijavo Lietuvos veterinarijos akademijoje, įgijo zootechniko išsilavinimą.

Nuo 1961 m. iki šiol A. Dačiulis gyvena Anykščių rajone. 1961–1962 m. jis dirbo Elmininkų bandymų stoties atraminio-parodomojo ūkio vyresniuoju zootechniku. 1962–1966 m. A. Dačiulis buvo Anykščių rajono teritorinės gamybinės kolūkių ir tarybinių ūkių valdybos vyriausiasis zootechnikas-ekonomistas. Pertvarkius šią valdybą, 1966–1970 m. jis buvo Anykščių rajono Žemės ūkio gamybinės valdybos vyriausiasis zootechnikas, po struktūrų pertvarkymo 1970–1975 m. dirbo Anykščių rajono Vykdomojo komiteto Žemės ūkio valdybos vyriausiuoju zootechniku.

1975–1983 m. A. Dačiulis buvo Anykščių rajono Vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas – Žemės ūkio valdybos viršininkas, 1983–1985 m. – Vykdomojo komiteto pirmininko pirmasis pavaduotojas – Žemės ūkio valdybos viršininkas. Nuo 1986 m. sausio 1 d. pertvarkius žemės ūkio valdymo struktūras, 1986–1989 m. jis buvo Anykščių rajono Vykdomojo komiteto pirmininko (Alberto Budavičiaus) pirmasis pavaduotojas – agropramoninio susivienijimo pirmininkas. Paskirtas

1989 m. vasarį, 1989–1990 m. jis buvo Anykščių rajono Liaudies deputatų tarybos Vykdomojo komiteto pirmininkas – aukščiausio rango ūkinis rajono vadovas, paskutinis ėjęs tokias pareigas Anykščių rajone.

1990–1995 m. A. Dačiulis dirbo Anykščių rajono valdytoju – pirmuoju ir vieninteliu Anykščiuose šias pareigas ėjusių valdžios atstovu. Šiuo laikotarpiu jis garantavo valdžios pozicijos ir sprendimų stabilumą, racionaliai pertvarkė Anykščių rajono ūkį veikti naujomis sąlygomis. Jo rūpesčiu ir organizacinėmis pastangomis Anykščiuose buvo pastatytas paminklas Antanui Baranauskui (1993 m.).

Baigęs kadenciją savivaldybėje, A. Dačiulis 1995–1998 m. dirbo Lietuvos žemės ūkio banko Anykščių skyriaus valdytojos (Bronės Sklerienės) pavaduotoju, buvo atsakingas už banko paskolas, kol 1998 m. gegužę išėjo į pensiją.

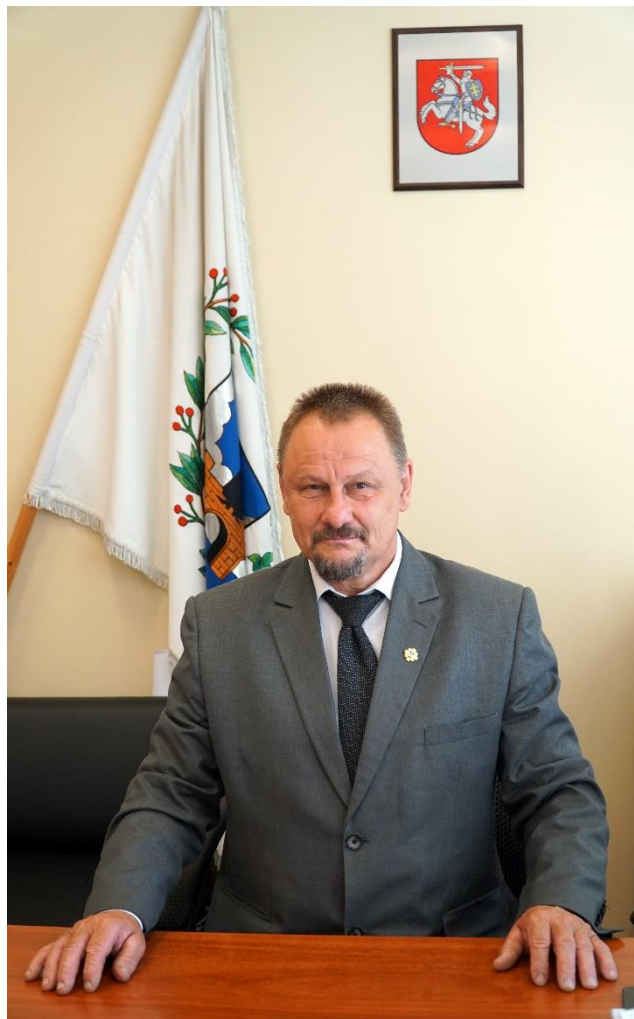
2000–2004 m. jis buvo Lietuvos Respublikos Seimo nario Antano Bauros padėjėjas-sekretorius.

Nuo 2000 m. A. Dačiulis buvo Valstiečių ir Naujosios demokratijos partijų sąjungos narys, apie 2010 m. nutraukė ryšius su šia partija. Valstiečių ir Naujosios demokratijos partijų sąjungos sąrašė jis buvo išrinktas Anykščių rajono savivaldybės 2003–2007 m. kadencijos tarybos nariu, bet atsisakė mandato 2003 m., nepradėjęs eiti pareigų.

Jis parašė ir išleido knygą „Skalsios duonos linkėdamas : pluoštas minčių ir prisiminimų“ (2021 m.).

Sovietmečiu jis buvo apdovanotas „Garbės ženklo“ ordinu (1976 m.), medaliu „Už šaunų darbą“ ir kitais valstybiniais apdovanojimais. Jam buvo suteiktas Lietuvos SSR nusipelnusio žemės ūkio darbuotojo garbės vardas (1986 m.). Žemės ūkio rūmų teikimu jam skirta II laipsnio valstybinė pensija už indėlį plėtojant žemės ūkio gamybą ir aktyvią visuomeninę veiklą (2008 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga jis apdovanotas Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo ženklu (2018 m.).

Prieiga per internetą: <https://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=1315>

Silvijos Sakevičiūtės nuotr.

2024 m. Sigučiui Obelevičiui buvo suteiktas Anykščių rajono garbės piliečio vardas už ilgametį darbą (daugiau kaip 35 m.), skirtą Anykščių, Utenos ir jų apylinkių augalijos tyrimams ir gausinimui, šviečiamosios literatūros gamtos tematika rašymą ir leidimą, už Traupio botaninės kolekcijos (sodo) įkūrimą ir įrengimą – gausiausią taksonų skaičiumi sodą Lietuvoje.

Pedagogas biologas, gamtininkas, politikas, savivaldos organizatorius, vadovas **SIGUTIS OBELEVIČIUS** gimė 1959 m. rugpjūčio 2 d. Pažardžio k. (Kaišiadorių r.).

1966–1974 m. mokėsi Beižionių (Trakų r., dabar – Elektrėnų sav.) aštuonmetėje mokykloje, 1974–1977 m. baigė Trakų sporto internatinę vidurinę mokyklą. 1977–1982 m. studijavo Vilniaus pedagoginiame institute, įgijo biologijos ir žemės ūkio pagrindų mokytojo išsilavinimą.

1982–1984 m. S. Obelevičius dirbo Dapkūniškių (Molėtų r.) pagrindinėje mokykloje biologijos mokytoju, 1984–1988 m. buvo šios mokyklos direktorius.

Nuo 1988 m. iki gyvenimo pabaigos S. Obelevičius gyveno Traupyje (Anykščių r.). 1988–2003 m. jis buvo Traupio mokyklos direktorius: 1988–1994 m. – aštuonmetės, 1994–2002 m. – devynmetės, 2002–2003 m. – pagrindinės mokyklos vadovas. Nuo 1993 m. jis buvo mokytojas metodininkas, nuo 1994 m. yra biologijos mokytojas ekspertas. Šalia Traupio mokyklos jis įkūrė

vienintelį šalyje mokyklinį botanikos sodą ir jame iki 2022 m. jau sukaupė apie 12 tūkst. taksonų augalų kolekciją.

S. Obelevičius nuo 1996 m. buvo Tėvynės Sąjungos (Lietuvos konservatorių) narys, 2001–2008 m. – Tėvynės Sąjungos Anykščių skyriaus pirmininkas. Po partijų susijungimo 2008–2023 m. jis buvo Tėvynės Sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų Anykščių skyriaus pirmininkas.

2019–2023 m. S. Obelevičius buvo Anykščių rajono savivaldybės meras. 2021–2023 m. jis buvo Lietuvos savivaldybių asociacijos Revizijos komisijos narys.

S. Obelevičius buvo žinomas gamtininkas, Lietuvos gamtinės įvairovės išsaugojimo draugijos pirmininkas, Lietuvos dendrologų draugijos tarybos narys, Lietuvos mikologų draugijos narys, Lietuvos retųjų augalų pažinimo ir globos klubo „Medumėlė“ tarybos narys. Nuo 2014 m. jis buvo Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugijos narys.

S. Obelevičiaus mokslo populiarinimo ir informaciniai leidiniai:

1989 m. – „Saugomi Molėtų rajono augalai“ (informacinis leidinys).

1997 m. – „Anykščių rajono gamtinės vertybės“ (bukletas, su Giedriumi Švitra ir Romualdu Barausku).

1998 m. – „Ekologinio ugdymo sukuriuose“ (su grupe autorių, leidinys apie profesorę Eleną Šapokiene).

1999 m. – „Miesto medžiai“ (su R. Barausku, gamtos pažinimo leidinys), „Rokiškio krašto gamta : geografinė apžvalga, augalija, gyvūnija, saugomos teritorijos, gamtos paminklai, saugotinos teritorijos“ (su Selemonu Paltanavičiumi ir Daručiu Krivu, tyrimo apžvalga), „Raseinių rajono gamta“ (su R. Barausku, Liutauru Raudonikiu, Vaclovu Stukoniu, tyrimo apžvalga), „Pakruojo rajono gamta“ (tyrimo apžvalga, 1999 m.)

2000 m. – „Nuostabus augalų pasaulis“ (mokymo priemonė, garso įrašas – 2006 m.), „Uogos“ (žinynas), „Utenos krašto gamta : rajono gamtos apibūdinimas, augalija, gyvūnija, saugomos teritorijos, svarbios ir saugotinos gamtinės teritorijos, gamtos paminklai“ (su grupe autorių, tyrimo apžvalga), „Šiaulių rajono gamta : rajono gamtos apibūdinimas, augalija, gyvūnija, saugomos teritorijos, gamtos paminklai ir parkai“ (su grupe autorių, tyrimo apžvalga), „Kaukinės draustinis“ (su grupe autorių, informacinis leidinys).

2001 m. – „Jonavos krašto gamta“ (su grupe autorių, tyrimo apžvalga).

2003 m. – „Širvintų krašto gamta“ (su grupe autorių, tyrimo apžvalga).

2007 m. – „Sodelį sodinau“ (žinynas), „Traupio ekologinis pažintinis takas ir senoviniai prieskoniniai augalai“ (informacinis leidinys).

2010 m. – „Broli žaliašaki... : medžiai Anykštijos sodybose“ (su Jonu Danausku ir Rimantu Vanagu, albumas).

2011 m. – „Kas po kojomis žaliuoja“ (žolinių augalų žinynas, kitas leidimas – 2015 m.).

2013 m. – „Gamtos dovanos : gėlynų, miškų, pievų ir vandens augalai: rinkimas, auginimas, nauda : maistui, vaistui ir grožiui“ (augalų žinynas-albumas).

2014 m. – „Gėlių kalbos paslaptys : su intriguojančiu gėlių kortų žaidimu“.

2021 m. – „Imunitetą stiprinantys augalai : vaistiniai, kultūriniai, gėlynų, egzotiniai augalai ir grybai“.

2022 m. – „Nemokami vaistai ir maistas šalia mūsų : augalų vaistinės ir maistinės savybės : gydomųjų priemonių ir patiekalų receptai“.

S. Obelevičiaus pelnyti apdovanojimai:

2001 m. – Valdo Adamkaus premija už aplinkosauginę veiklą.

2005 m. – „Kaimo aplinkos gražintojo“ nominacijos laureatas konkurse „Lietuvos kaimo spindulys 2005“.

2009 m. – Lietuvos šaulių sąjungos 90-mečio jubiliejinis medalis „Už tarnystę Tėvynei“.

2011 m. – Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmų Padėkos ženklas už paramą verslui ir sėkmingą bendradarbiavimą rūmų veiklos 20-mečio proga.

2013 m. – Valstybinio neformaliojo ugdymo centro prie Ukrainos švietimo ir mokslo ministerijos medalis „Už atsidavimą“.

2015 m. – Aplinkos ministerijos įsteigtas „Geriausio mero renovatoriaus“ prizas geriausių 2014-ųjų metų Lietuvos merų rinkimuose.

2016 m. – Lietuvos savivaldybių asociacijos Auksinės krivulės riterio apdovanojimas.

2019 m. – Traupio bendruomenės rinkimuose išrinktas „Metų traupiečiu“.

2023 m. – Tėvynės Sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų trisdešimtmečio atminties ir pagarbos auksinis ženklas „Lietuvos ažuolai“.

Aldona Širvinskienė parengė iš išleido biografinį leidinį apie S. Obelevičių „Toks pašaukimas : gamtai ir žmonėms“ (2018 m.).

Mirė 2024 m. rugpjūčio 11 d. Traupyje (Anykščių r.). Palaidotas Traupio kapinėse.

Prieiga per internetą: <https://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=262>